

ƏLƏMDAR QULUZADƏ

ƏTİRSƏH ƏTRİ

GƏLİN UŞAQLARA OXŞAYAQ

Üfüqlər – səmada oyanan səhər,
Dan yeri – şəfəqə boyanan səhər.
Uşaqlar sabaha boylanan səhər –
Gəlin uşaqlara oxşayaq bir az.

Günəş kainatın çıraq dünyası,
Çiçəklər, ləçəklər budaq dünyası.
Uşaqlar dünyanın uşaq dünyası –
Gəlin uşaqlara oxşayaq bir az.

Gözəli köksümdə dil açan dilək,
Dəcəli sinəmdə döyünən ürək.
Gəlin uşaqlarla əl-ələ verək –
Gəlin uşaqlara oxşayaq bir az.

Uşaq tək sevinək ocaq görəndə,
Qanadlı quş olaq budaq görəndə.
Harda olur-olsun, uşaq görəndə
Gəlin uşaqlara oxşayaq bir az.

Dodaqlar nəğmənin təzəsin deyə,
Gülüşlər dünyanı bəzəsin deyə,
Uşaqlar bizlərə bənzəsin deyə
Gəlin uşaqlara oxşayaq bir az.

84(5Aze)-5
Q 86

ƏLƏMDAR QULUZADƏ

ƏTİRŞAH ƏTRİ

(Şeirlər)

F. Kəçəri adına
Azərbaycan Dövlət Uşaq
KITABXANASI
NV. № 56033

2015-fond

Az-2

Q-82

Redaktoru: **Asif Rüstəmli,**
filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent
Rəssamı: **Vüsalə Qocayeva**

Ələmdar Quluzadə.

“Ətirşah ətri”, Bakı, “Ozan”, 2010. 80 səh.

Ətirşah ətirli fidan balaların dan yeri qədər aydın, təmiz və işıqlı dünyasından bəhs edən bu şeirlərin hər biri lirik qəhrəmanları kimi gül qoxulu, çiçək rayihəlidir.

Evinizdən uşaq gülüşü, “Ətirşah ətri” heç zaman əskik olmasın.

4803060202-68

Q ----- qrifli nəşr

On-047-10

© “Ozan” nəşriyyatı, 2010

ÖYRƏDİRLƏR, ÖYRƏNİRİK

5= "5"

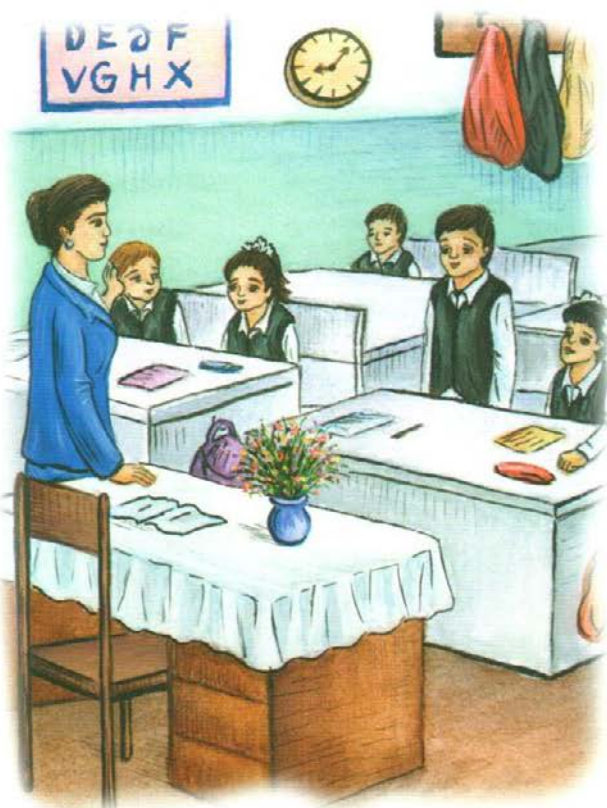
Ana 5 qəpik verib
Qədirin hər "5"-inə,
5 qəpiklər yarayıb
Qədirin hər işinə.

Pulu kisəyə yığıb,
Qiyməti gündəliyə,
Gündən-günə artıbdır
Hörməti gündəliyə.

Qorxusundan bircə "4"
Çıxmır onun yoluna,
5 dənə kitab alıb
Qədir "5"-in puluna.

Qədir özünə təzə
Nəsə almaq istəyir;
"9" ballı məktəbə
Qəbul olmaq istəyir.

ƏSGƏRİN ƏSGƏR İSTƏYİ

Birincilər ilk dəfə
Qədəm qoyub məktəbə,
Hələ bulaşmayıbdır
Əlləri mürəkkəbə.

Elə ki hamısının
Həyəcanı sovuşdu,
Müəllim gülə-gülə
Uşaqlardan soruşdu:

- Kim deyər, hansı ildə,
Hansı gündə doğulub? -
Cavabı bilməyən də,
Cavab verən də olub.

Əsgər qalxıb yerindən
Gör nəyi yada salıb:
- Əsgər olmağa hələ
On iki ilim qalıb.

TƏLƏT TƏRBIYƏ ALIR

Uşağın mərdliyinə
Hamı məəttəl qalır,
Şüşəni sındıranda
Tələt boynuna alır.

Dinməzcə qulaq asır
Ona bir söz deyəndə,
Evdən icazə alır
Oynamaq istəyəndə.

Bağçada nə eşitsə
Onun yanında qalır.
Axı tərbiyəçidən
Tələt tərbiyə alır.

İDMANI UNUDANDA

İdman ayaqqabısı,
Paltarı ola-ola,
Ayaz heç birisini
Geyinmədi futbola.

Qışda dedi soyuqdu,
Yazda dedi yağışdı.
İdman meydançasından
Birdəfəlik yığışdı.

Getmir moruq yeməyə,
Qoymur ayaq qobuya,
Ayaqları yekəlib
Girmir ayaqqabıya.

Heç idman paltarı da
Gəlmir onun əyninə.
Hamı gülür Ayaza,
Heç nə deyil əyninə.

YALÇIN ÇAŞANDA

Yalçın yalandan
Yaman danışır,
Yalçın yamandan
Yalan danışır.
Yola çıxanda
Yalan yanında,
Yala çıxanda
Yalan yanında.

Yalçın itləri
Sadalayanda
Tulanı çıxır.
Bilmədiyini
Danışan kimi
Yalanı çıxır.

Bir dəfə görüb
Qaz da danışır,
Taxçalarında
Duz da danışır,
Məktəbə gedən
Qız da danışır.
Yalçın çaşanda
Düz də danışır.

NƏTİCƏ ÇIXARMIR

Xədicə anasının
Üzüyünü arabir
Öz barmağına taxır.
Üzüyü taxan gündən
Xədicə dərslərinə
Barmaqarası baxır.

Müəllim yaxşılari
Qabağa çıxaranda
Xədicəni çıxarmır.
Xədicə fikirləşib
Hələ də özü üçün
Nəticəni çıxarmır.

ARZU – ÖZÜNDƏN RAZI

Bu qıza bax, bu qıza,
Bizi yığıb boğaza.
Xallı donu ipəkdən,
Seçilmir kəpənəkdən.
Doğru sözü yalandır,
Gözləri tez dolandır.
Babasından küsəndə,
Dodaqları əsəndə

Alma ona düşərdi,
Dəymə, dəymədüşərdi.
Gərək heç kəs dinməyə,
Dodağı tərپənməyə.
Onun qədər yox bilən,
O, hamıdan çox bilən.
Qızın adı Arzudu,
Tək özündən razıdı.

DÜRMƏK DƏRSİ

Yuxanı açıb
Pendirin üstün
Bir az yağlayır.
Yuxanı büküb
Baş tərəflərin
Bərk-bərk bağlayır.

Dürməyi yeyib
Üstdən bir dolça
Sərin su içir.
Sonra dəryazı
Əlinə alıb
Gedib ot biçir.

Dürmək düzəltmək
Elə bilirsən
Gəlmir əlimdən?
Dürmək dərşini
Mən öyrənmişəm
Əli əmimdən.

İSTİ SU, SOYUQ SU

Müəllim dağ çayından,
İsti, soyuq sulardan
Sual verdi Sunaza.
Dərsi oxumamışdı,
Ona görə bilmədi
Suları necə yoza.

- Suyu soyuq içəndə
Bir neçə gün ağrıyır
Qardaşımın boğazı.
Çayı isti içəndə
Bişir babamın dili,
Yanır nənəmin ağzı.

CƏFƏRİN DƏFTƏRİ

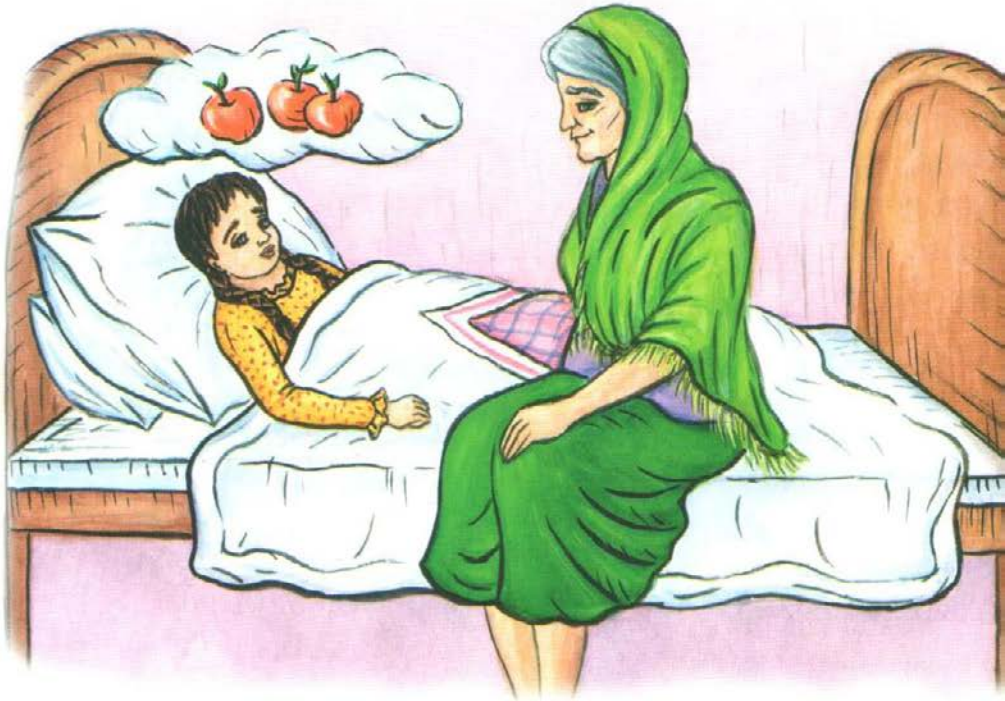
Səfər bircə dəfə də
Səhv eləmir yazanda,
Səfər gülür Cəfərə
Yazdığını pozanda.

Səfərin dəftərində
Nə ləkə var, nə qara,

Cəfərin dəftərləri
Qapqaradır, qapqara.

Misal çətin olanda
Cəfər batır qan-tərə,
Cəfər ləkə salmır ha,
Tər tökülür dəftərə.

ATAMA NAĞIL DANIŞ

- Nənə, bu nağılları
Niyə deyirsən mənə?
- İstəyirəm nağıllar
Yuxu gətirsin sənə.
- Mən yuxuda olanda
Almalar kimə çatır?
- Kim ki dinməz-söyləməz
Yorğanın altıda yatır.
- Qırmızı alma yemir
Bəyəm böyük adamlar?

- Böyük adamlar üçün
Ayrı yerdə alma var.
- Atam alma gəzəndə
Ayrı yerlərə baxıb,
Anam deyir almalar
Yenə qəhətə çıxıb.
Üç almanı ver ona,
Hər işə qarışmasın.
Atama nağıl denən,
Məndən dərs soruşmasın.

ATALAR SÖZÜ

Müəllim dedi:

- Dərsdən

Evə gedəndə həərə,
Üç-dörd atalar sözü
Tapıb yazsın dəftərə.

Ertəsi gün üzünü
O, çevirdi Yamənə:
- Dəftərə yazdığını
Ucadan oxu mənə.

- Gərək yemək üstündə
Uşaq dava etməyə,
Gündə atası ilə
Mağazaya getməyə.

Gərək uşaq qonşunun
Bağçasına girməyə,
Gözünə görünəni
Əlinə götürməyə.

Müəllim gülə-gülə
Sual verdi nəhayət:
- Bu atalar sözüdür,
Yoxsa öyüd-nəsihət?

Dəftərini örtəndə
Doldu onun gözləri:
- Yüz dəfə eşitmişəm
Atamdan bu sözləri.

KAĞIZ, AĞIZ

Ağa ağzını
Təmizləyəndə
Kağıza silir.
Kazım kağızı
Təmizləyəndə
Ağıza silir.

ALMURADIN ALVERİ

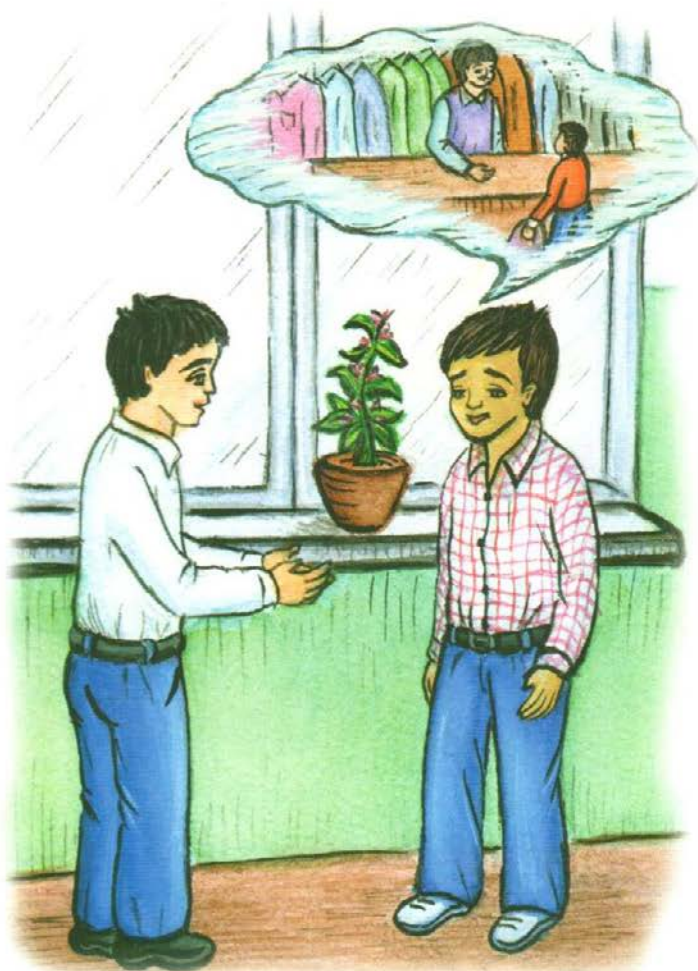
Zəng çölə vurulanda
İmkan tapıb arada,
Murad öz köynəyini
Göstərdi Almurada.

Ürəyinə toxundu
Alverçinin kələyi,
Beş manat baha satıb
O, Murada köynəyi.

Gəzintiyə getməyi
Evdə edib bəhanə,
Atasından beş manat
Alıb qoydu cibinə.

Səhər getdi məktəbə
Almurad əlidolu,
Bir kənara çəkilib
Murada verdi pulu.

Murad axırda bildi
Nədir ona çatası.
Demə onu aldadıb
Almuradın atası.

TEZ SAYANDA

Müəllim birinci gün
Soruşdu ki, ay Əlyar,
Say görüm əllərinədə
Nə qədər barmağın var?

Əllərinə baxanda
Əlyarı aldı təlaş:
- Müəllim, barmağımı
Tez-tez sayım, ya yavaş?

Müəllim güldü:
- Tezlə
Yavaşın fərqi nədir?
Barmaqlarını qatla,
Görək neçə dənədir.

- Həmişə yoxlamışam
Saymağa çox şey baxır.
Tez sayanda barmağım
Gəlib on iki çıxır.

GÖZLƏYİR YOL AÇILA

Yayda Cəlilin səsi
Gəlir Cəlilabaddan,
Evlərinə zəng edir
Sabir Sabirabaddan.

Şirvan Şirvana gedib
Çimir şərin hovuzda.
Tətil başlayan kimi
Tovuz olur Tovuzda.

İsmayıl pay gətirir
İsmayılıdan bizə,
Təbriz atası ilə
Səfər edir Təbrizə.

Laçın gedə bilməyir
Ata yurdu Laçına.
Gözləyir Qələbəni,
Gözləyir yol açıla.

MÜKAFAT ZARAFAT DEYİL

Mükafat adlı
Qoçaq bir oğlan
Bütün mehrini
Kitaba saldı.
Nə dərsdən qaçdı,
Nə dərsdən qaldı,
İlin sonunda
Gözəl bir tarı
Mükafat aldı.

Dodaq büzənin
Birisi dedi:
- Çox lovğalanıb
Döymə sinənə,
Bundan bahalı
Tar bağışlayıb
Atam da mənə.
Mükafat dedi:
- O hədiyyədir,
Sən nə bilirsən
Mükafat nədir,
Hədiyyə nədir.

Ata-ananın
Bizə aldığı
Mükafat deyil,
Əla oxuyub
Mükafat almaq
Zarafat deyil.

YEKƏLƏRİN SUALI

- Tərbiyəçi bağçada
Səndən nəyi soruşdu?
- Dedi budağa qonan
Toyuqdu, yoxsa quşdu?
- Fikirləşib düz cavab
Verə bilmədin ona?
- Axı çıx bilmirəm
Ağacın budağına.
- Yəqin tərbiyəçi də
Sualları saxladı.
- Yox ey, çox sual verib
Məni çoxlu yoxladı.

Dedi sənin babanın
İndi neçə yaşı var?
Yeddi qardaş divlərin
Nə qədər qardaşı var?
- Mənim Sədət balam,
Bunun günahı məndə.
Yaşımı deyəcəyəm
Almalar yetişəndə.
- Gözlədim soruşmadı
Kökələrin sualın.
Balacalar nə bilsin
Yekələrin sualın?

QUCAĞI SEVİR

Hava soyuq olanda
Ocaq gəlir xoşuna,
Nənəmin şalındakı
Saçaq gəlir xoşuna.

Mən bağçaya gedəndə
Pişik bucağı sevir,
Mən bağçadan gələndə
Pişik qucağı sevir.

TAPANÇA VƏ TAPMACA

Tapdıq dükandan alıb
Yalançı tapançanı.
Sadıq özündən qoşur
Yalançı tapmacanı.

Yalançı tapançalı
Tapmacanı çox sevir,

Yalançı tapmacalı
Tapançanı çox sevir.

Yalançı tapmacanı
Tapdıq Sadıqdan alır
Tapançanın gücünə.
Yalançı tapançanı
Sadıq Tapdıqdan alır
Tapmacanın gücünə.

TƏKCƏ ONU SORUŞMA

- Ciblərini eşəndə
Mənim babam yorulur.
Sən bilirsən babanın
Ciblərində nə olur?
- Bir cibində bir dəsmal,
Bir cibində bir bıçaq,
Bir cibində tənəkə,
Bir cibində oyuncuq.
- Dən səpəndə çağırır
Nənəm cib-ciblərini.
Heç sənə göstəribdir
Nənən öz ciblərini?
- Cücəyə dən səpməyə
Ləyəni, nimçəsi var,
Nənəmin cibi yoxdur,
Yekə düyünçəsi var.
- Atanın ciblərinə
Heç baxmısan bir dəfə?

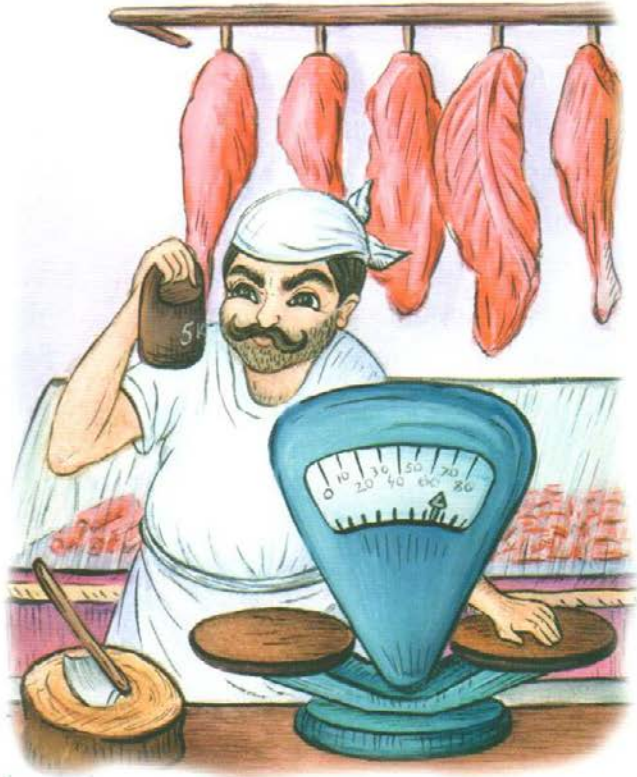
- Atamın ciblərindən
Heç nə çıxmır hər dəfə.
- Deyirlər o gün evdə
Nəsə iş eləmişən,
Ananın çantasını
Tapıb eşələmişən.
- Ətri pişiyim ilə
Öz üstümə boşaltdım,
Boş şüşəni aparıb
Zibil qabına atdım.
Pişik gedib anamın
Çarpayısında yatıb,
Gözümdən oğurlanıb
Məni anama satıb.
- Çox oğurluq etmişən?
- Hər işimə qarışma.
Mənə cibdən sual ver,
Oğurluqdan soruşma.

QƏSSABIN HESABI

- Əti haradan aldın?
- Yənə qəssab Fərzidən.
Bircə an da gözüümü
Çəkmədim tərəzidən.
- İndi tərəziyə bax,
Nə qədər əskik verib?
- Əvəzində, o, mənə
Bir ovuc qəpik verib.
- Hər dəfə qəssab sənə
Bu zənbili boş verir,
Müəllim havayıdan
Gündə sənə "beş" verir.
- Heç kəs aldada bilmir
Bazardakı qəssabı,
Deyir pis öyrədirlər
Məktəblərdə hesabı.
Gərək qəssab öyrədə
Uşağa haqq-hesabı.

VURMA CƏDVƏLİ

- Altını vur altıya.
- Vurmuram!
- Yeddini vur yeddiyə.
- Vurmuram!
- Səkkizi vur səkkizə.
- Vurmuram!

Vurma cədvəli üçün
Mən özümü yormuram.
... Vəli vurma cədvəlin
Gah atıb alağ vurur,
Gah palçıq qarışdırıb
Divara suvaq vurur.

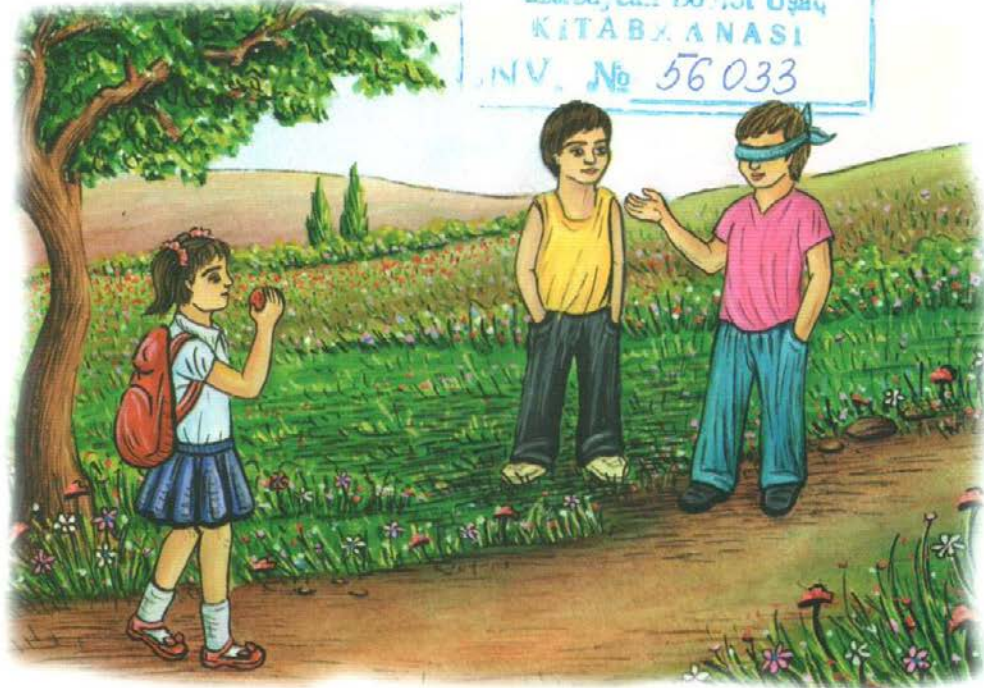
GÖZLƏRİ BAĞLI BİLİR

Biliş adlı çoxbilmiş
Şərtini dedi bizə:

- Gözlərimi bağlayın
İstənilən adamın
Adını deyim sizə.
- O yandan, gələn qızın
Adını denən görək.
- O yandan gələn qızın
Hörüyünün sayını
Mənə deyəsiz görək.
- Hörüyü dörd dənədir.
- Bunu bilməyə nə var,
Gələn qız Dürdanədir.
- Bəs çiyində çantası
Olan qızın adı nə?

- Çanta yerə dəyirsə,
Qızın adı Dürdanə.
- Taniya bilirsənmi
Bəs alma yeyən qızı?
- Onun yediyi alma
Göydür, yoxsa qırmızı?
- Qırmızıdır bir dənə.
- Deməli, qızın adı
Dürdanədir, Dürdanə.

Əlbət görmədiyini
Bilişin gözləri yox,
Bilişin ağı bilir.
Biliş dərsə gedəndən
Dürdanənin adını
Gözləri bağlı bilir.

HƏRƏNİN ÖZ İŞİ

Bacım gavalı yeyir,
Adını deyə bilmir,
Qardaşım adın deyir,
Gavalı yeyə bilmir.

Anam pal-paltar tikir,
Torpağı əkə bilmir,

Atam torpağı əkir,
Pal-paltar tikə bilmir.

Nənəm corab toxuyur,
Kitab oxuya bilmir,
Babam kitab oxuyur,
Corab toxuya bilmir.

NƏNƏSİ ƏZBƏRLƏYİR

Tərbiyəçi tapşırıq
Verən zaman Dilbərə,
Dilbərin dili yatmır
Bircə dəfə əzbərə.

Dilbər evdə olanı
Hamıya xəbərləyir,
Demə onun şerini
Nənəsi əzbərləyir.

GÜLƏ-GÜLƏ AĞLAYAN QIZ

Gülməyi gələn kimi
Lalə yumub ağzını
Gülməyini saxlayır.
Döyüldü, döyülmədi
Ağlamağı gələndə
Gülə-gülə ağlayır.

Ağlamağı Lalədən
Hələ öyrənə bilmir
Ağlaya bilməyən qız.
Ağlamayana gülür
Ağlamağı sabaha
Saxlaya bilməyən qız.

KİM HAZIRCANAB, KİM DƏYMƏDÜŞƏR

BİR XƏLBİR XƏBƏR

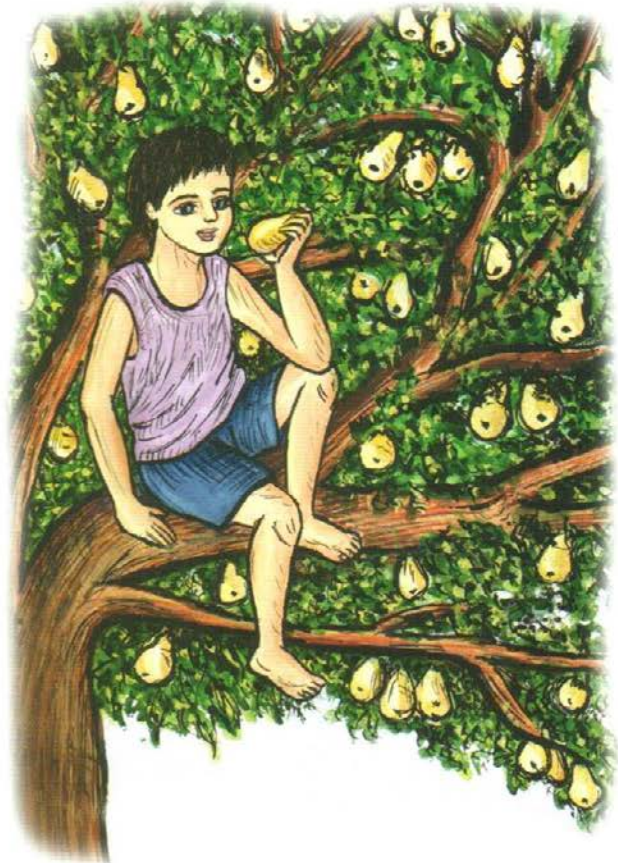
- Biri xəbirlə gəlir,
Biri xəbərlə gəlir.
Kim xəbirlə gəlirdir?
Kim xəbərlə gəlirdir?
- Xalamın xəbirindən
Xəbər verəcəm sənə.
- Mən xəbər tapmamışam,
Xəlbir verəcəm sənə.
- Mənim xəbərlə dolu
Balaca xəbirim var,
Xəlbirdən keçirmişəm,
Bir xəlbir xəbərim var.

MAHMUD VƏ ARMUD

Armud çiçəkləyəndən
Bağda görür Mahmudu,
Mahmud isə gözləyir
Tez yetişən armudu.

Armudlar sulananda
Heç nə demir Mahmuda,
Mahmud göz qırpımında
Çıxır yaylıq armuda.

Axırına çıxanda
Bağda Mahmud armudun,
Ağacın qulağına
Səsi dəymir Mahmudun.

SAĞ-SALAMAT QAYIDIR

Ağzına yara salan
Şipşirin yemiş olub,
Uşağı danlayırlar,
Guya böyük iş olub.

Kol dartıb yaxasından
Bir düyməsi qırılıb,
Qırmızı moruq yeyib,
Ağ köynəyi cırılıb.

Şalvarının cibini
Şanapipik qoparıb,
Çəkməsinin tayını
Çayda balıq aparıb.

...Anasının dediyi
Uçub havaya gedir,
Həsən havaya çıxmır,
Həsən davaya gedir.

Budaqları qıranda
Altında "at" qayıdır,
Həsən hər gün davadan
Sağ-salamat qayıdır.

QALMAQAL

Biri çaydan keçəndə
Yıxılmışdı az qala,
Biri qabağa getdi,
O biri qaldı dala.
Sonra dəcəl uşaqlar
Yenə girib qol-qola,

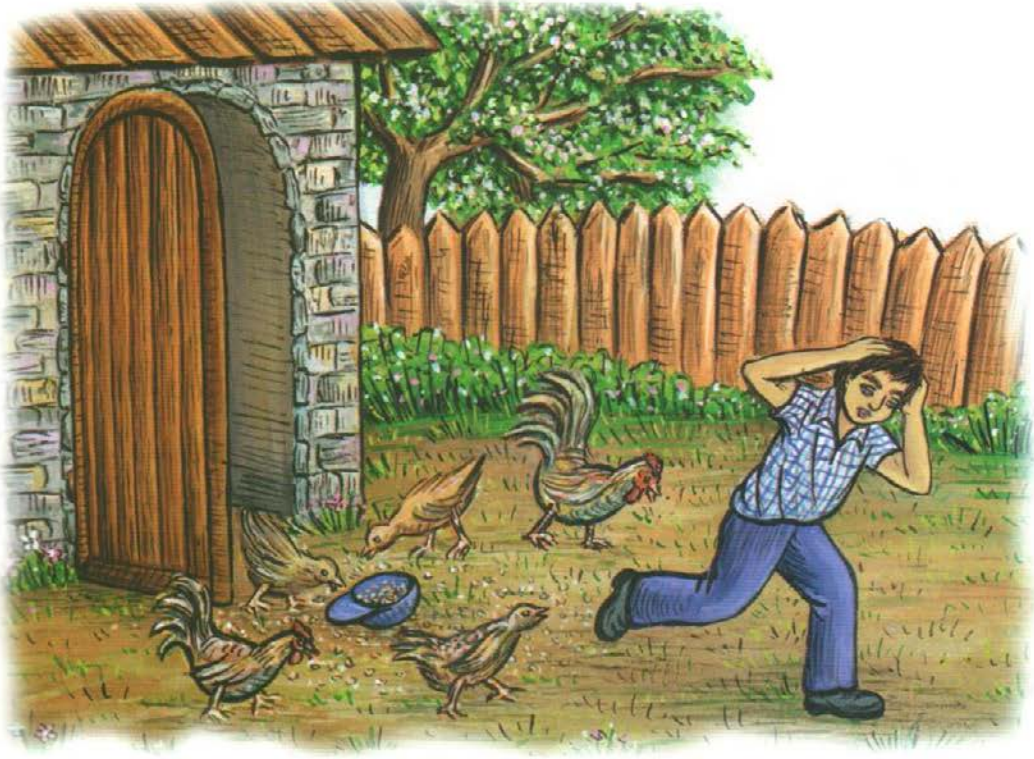
Biri kola daş atdı,
Bir başqası qanqala.
Qoymadılar ağacda
Bir dənə alma qala,
Almalar da mat qaldı
Bağdakı qalmaqala.

ŞİRƏLİNİN ŞİRƏLİ ŞALVARI

Şirin-şirin yatanda
Şiri boğar Şirəli,
Şirəlinin əlləri
Şir əlidir, şir əli.

Dişini itiləyən
Şir deyil, Şirəli,
Şirəli şanı yeyib,
Şalvarı şirəli.

DİMDİK DAVASI

Dimdikli papağında
Hindəki toyuqlara
Arpa apardı Tağı.
Papağa tərəf cumub
Ac toyuqlar az qala
Ayaqladı uşağı.

Dən üstündə bir-birin
Cırmaqladı toyuqlar,
Çimdiklədi toyuqlar.
Dəni yeyib axırda
Papağın dimdiyini
Dimdiklədi toyuqlar.

KÖÇƏRİ KEŞİK ÇƏKİR

Yemək verdi ki, küçük
Keşik çəkə keçiyə.
Küçük yeyib doyanda
Qaçıb çıxdı küçəyə.
Küçüyün arxasınca
Keçi qaçdı küçəyə.
Köçəri acıqlandı

Küçədəki küçüyə,
Küçədəki keçiyə.
Küçük ilə keçini
Köçəri tez küçədən
İçəri özü çəkdi.
Küçüyün əvəzinə
Keçinin keşiyini
Köçəri özü çəkdi.

GÜZGÜDƏKİ QIZ

Güzgüyə baxır
Bir kürkdəki qız,
Kürk geyinibdir
Güzgüdəki qız.
Gülgəz dinməzə
Güzgüyə baxır,
Elə bilir ki,
Özgəyə baxır.
Gülgəz istəmir
Güzgüdəki qız
Güzgüdən çıxax.
Güzgüdəki qız
Axı qoymayı
Gülgəz darıxax.

AĞLAMAQ TUTUR

Mənzər mətbəxdə
Hər gün nənəyə
Köməkçi olur,
Soğan soyanda
Soğanın iyi
Gözünə dolur.

Nənə soğanı
Onun gözündən
Ha uzaq tutur,
Yenə Mənzərin
Göy gözlərini
Ağlamaq tutur.

İSTİOT

İsti-isti qoyanda
Suyu soyuducuya
Dönüb olur buz kimi.
Yayda soyuducudan
Çıxarıb yalayırım
Dondurmanı duz kimi.

Göyərtinin hamısı
Soyuq soyuducudan
Çıxanda soyuq otdur.
İstiot il uzununu
Qalsa soyuducuda
Yenə də istiotdur.

İBİŞİN İŞİ

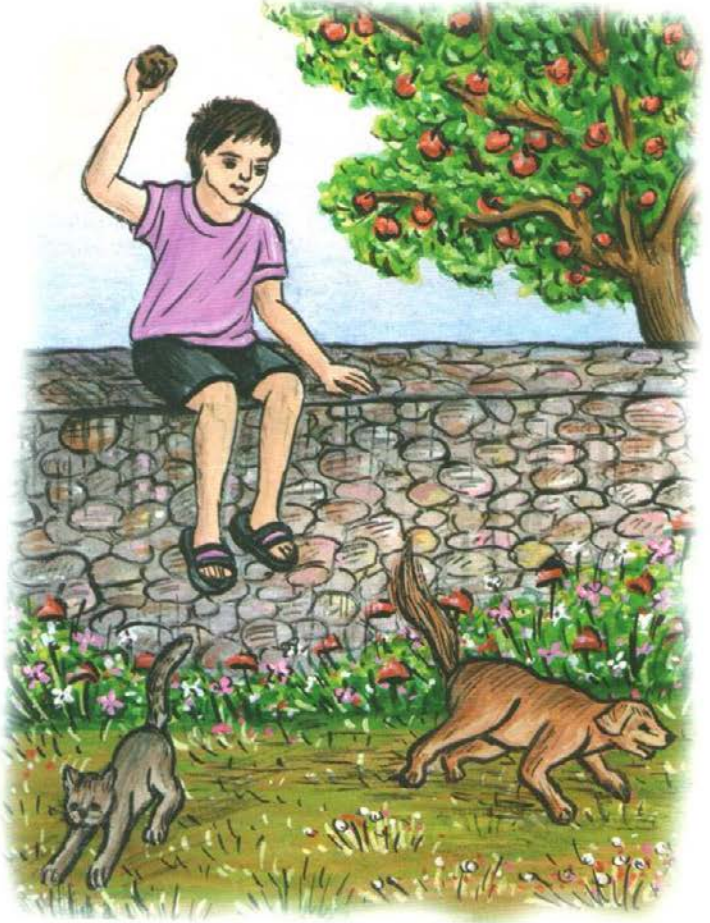
İtə, pişiyə
İbiş daş atır,
İbişin gücü
Gücsüzə çatır.

Sevdiyi yerdir
Hasarın üstü,
Haraya desən
Çıxır əlüstü.

Yuva görəndə
Budaqda gəzir,
Ortada yeyib
Qıraqda gəzir.

Orda fırlanır,
Burda dolaşır,
Gündə döyülür,
Gündə dalaşır.

Yolur almanı,
Əzir yemişi,
Başından aşır
İbişin "iş".

CÜCƏNİ GÜLMƏK TUTUR

Cəmil "c" deyə bilmir,
Cəmil "ç" deyə bilmir,
Aləmi qarışdırır.
Camiş çəpişə baxır,
Çəpiş camışa baxır
Alnını qırışdırır.

Xoruza "çor" deyəndə,
Toyuğa "can" deyəndə
Beçəni gülmək tutur.
Cücələrə dən səpib.
Cəmil "cip-cip" deyəndə
Cücəni gülmək tutur.

HEYRANIN HEYVA PAYI

Heyran elə çox sevir
Sarı-sarı heyvanı,
Heyvalar tanımayır
Bir quşu, bir heyvanı.

Nənəsi yayda verir
Heyrana ağ ayrıanı,
Heyvalar heyran edir
Qar yağanda Heyranı.

Heyvanlar heyva yesə
Yağı südüne çıxar.
Onda Həvva nənənin
Sandığından nə çıxır?

İTDƏN QORXAN UŞAQLAR

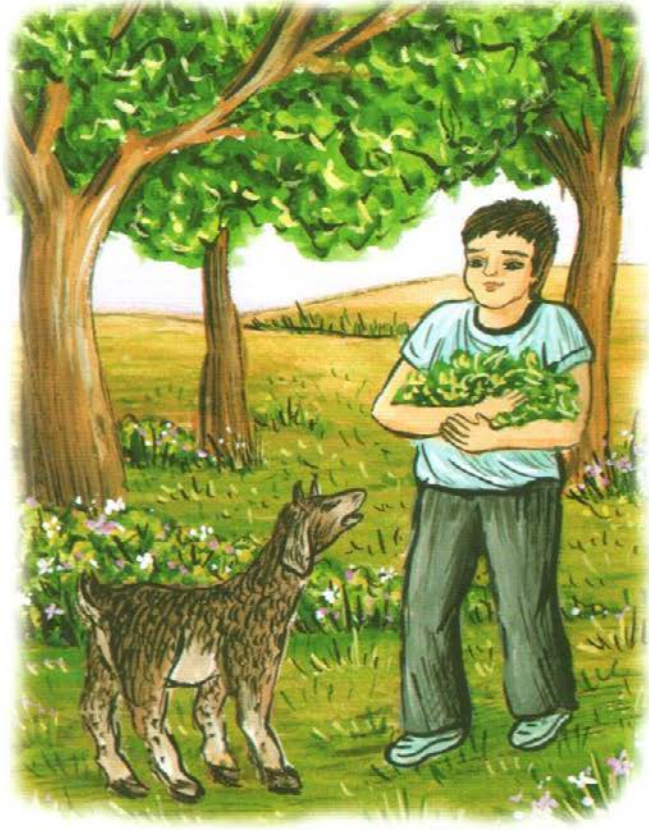
Yalı yarımçıq qalır
İtdən qorxan uşaqlar
Almanı daşlayanda.
Küçədə uşaq qalmır,
Bənək bir yol dartınıb
Hürməyə başlayanda.

KEÇİ MƏNİ AZDIRDI

Acından mələyirdi,
Ona yazığım gəldi,
Otarmağa apardım.
Çıxıb neçə ağaca
Keçiyə qucaq-qucaq
Yağlı yarpaq qopartdım.

Yarpağı qatdı ota,
Otu qatdı yarpağa,
Doyub evə qayıtdı.
Yenə mənə azdırdı,
Yenə mənə meşədə
Qoyub evə qayıtdı.

DİRƏDÖYMƏ

Budaqlar düymə-düymə,
Çiçəklər düymə-düymə,
O dedi, ona dəymə,
Bu dedi, buna dəymə.
Kərə Kürü adladı,
Kürə Kürü adladı.
Üçə toxunmadılar,
Birə toxunmadılar,

Kür kürlük eləyirdi,
Kürə toxunmadılar.
Daşa dəymə dedilər,
Döşə döymə dedilər.
Dəymə, dəymə dedikcə
Damarda qan qaynadı,
Döymə, döymə deyənlər
Dirədöymə oynadı.

AZĞIM KİMİ SULANDI

Gavalı gözlərimə
Baxa-baxa qaraldı,
Ərik dilimi görüb
Yavaş-yavaş saraldı.

Badama söz deyəndə
Boz ay kimi bozardı,

Nara nağıl danışdım
Lalə kimi qızardı.

Üzüm üzümə gülüb
Qollarıma dolandı,
Armut ağzıma baxıb
Ağzım kimi sulandı.

YUMURTADAN CÜCƏ ÇIXIR

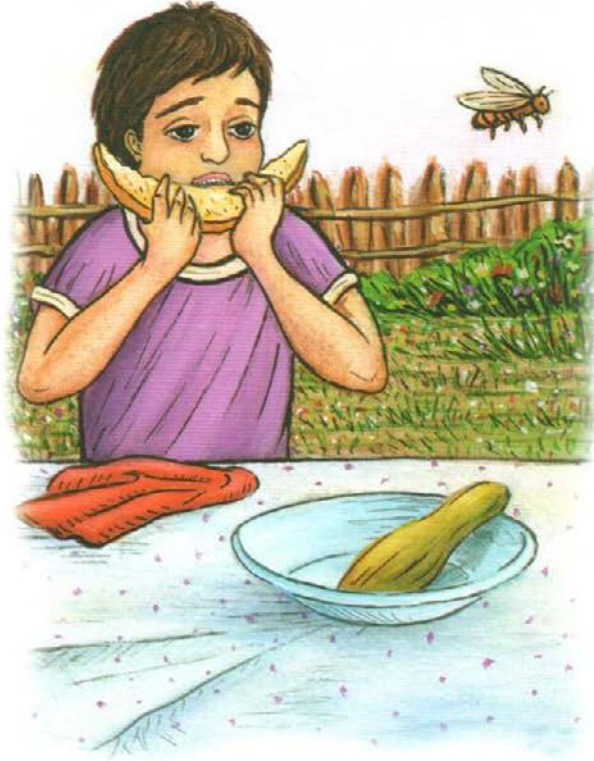
Yumurtanı qaynadanda
Ağ sarıdan ayrı çıxır,
Çiy-çiy qırıb qarışdırsan
Ağla sarı yarı çıxır.
Bilirsən ağ yumurtadan
Sarı cücə necə çıxır?
Hinə sarı getməyəndə
Yumurtadan cücə çıxır.

ALDANAN ARI

Əlinə dəsmal alıb
Araz arını qovdu
Sarı yemişin üstdən.
Yemişin əvəzinə
Sarı xiyarı qoydu
Onun yerinə qəsdən.

Uçub qonanda arı
Sarı xiyarın üstə
Elə bildi yemişdi.
Arı hardan biləydi
Araz qovub arını
Yemişi tək yemişdi.

DƏVƏ VƏ DƏVƏQUŞU

Dəvədə dörd ayaq var,
Dəvəquşunda iki,
Sanki dəvəquşudur
Dəvənin belindəki.

Dəvənin yəhərində
Bir qarış yunu olur,
Amma dəvəquşunun
Lələkdən donu olur.

Dəvə hərdən yatanda
Alır onu belinə,
Dəvəquşu qanadın
Salır onun belinə.

Dəvə dəvəquşunu
Ha salır girəvəyə,
Qanadlarını vermir
Dəvəquşu dəvəyə.

YUVADA QOZ BİTİBDİR

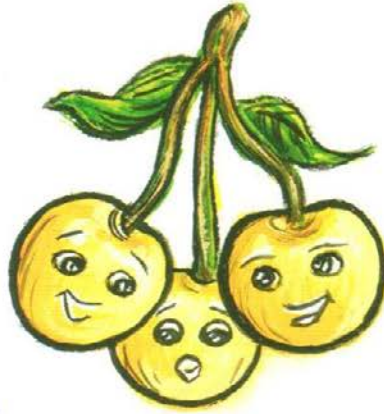
Qanadlarını çalıb
Hər qalxanda havaya,
Qarğa bir qoz gətirib
Dimdiyində yuvaya.

Bir-bir yeyib qozları
Doyub yuvadan gedib.

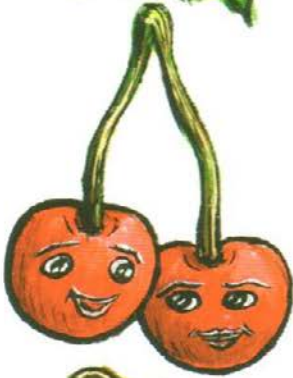
Bircə qozu yuvada
Qoyub yuvadan gedib.

Qarğa payızdan bəri
İlim-ilim itibdir,
Ağacdakı yuvada
Bir dənə qoz bitibdir.

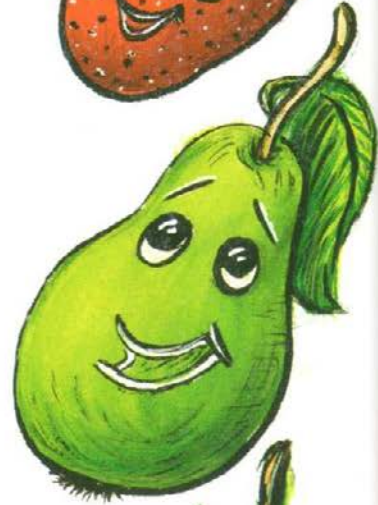

MEYVƏLƏRİN YETİŞMƏSİ

Alça çiçəkdən
Çıxıb yetişir.
Çiyələk ləkə
Yağıb yetişir.
Gilənar sırğa
Taxıb yetişir.
Ərik gilasa
Baxıb yetişir.
Moruq gözünü
Sıxıb yetişir.
Armud taxçaya
Qalxıb yetişir.

GƏRAY HARAYA GETDİ

İt düşəndə üstünə
Gəray dara düşübdür,
Gəray kolun dibində
Kirpitək büzüşübdür.

Göyüş əlində ağac
Bir qıraqda durubdur,

Göyüş gördüklərini
Görməzliyə vurubdur.

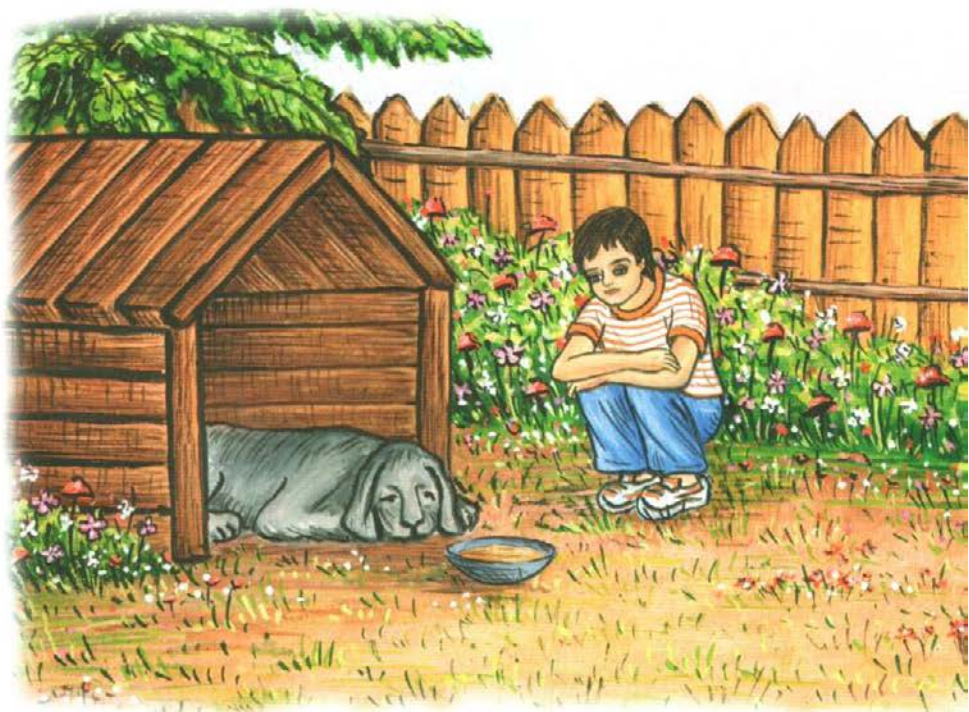
Ertəsi gün həmin it
Göyüşə hücum etdi.
Əlinə ağac alıb
Gəray haraya getdi.

QARIŞQANIN ƏLİNDƏ

Qardaşım qarışlayıb -
Qaraş beşcə qarışdı,
Qaraşın bütün işi
Yaman qarmaqarışdı.
Qaraş qartopu olur
Qışda qarın əlində,

İki alça dərəndə
Qalır qanın əlində.
Kağız yapışqanıdır
Yapışqanın əlində.
Qaraş qarışqa olur
Qarışqanın əlində.

İTBURNU ÇAYI

İtimizlə bir gedib
İtburnu yığan zaman
Soyuq tutmuşdu məni.
İtburnu çayı ilə
Bircə günə sağaltdı
Anam soyuqdəyməni.

İtburnu yığan gündən
İtimiz də öskürür,
Soyuqdəyməsi keçmir.
İtburnunu itimə
Tərifləsəm də itim
İtburnu çayı içmir.

ƏLCƏYİNİ GEYİNİR

Mirzə yaxşı bilir ki,
Köynəyi cırılanda,
Əlləri qaralanda
Anası çox deyindir.
Ona görə də Mirzə
Moruqluğa gedəndə
Köynəyini soyunur,
Əlcəyini geyinir.

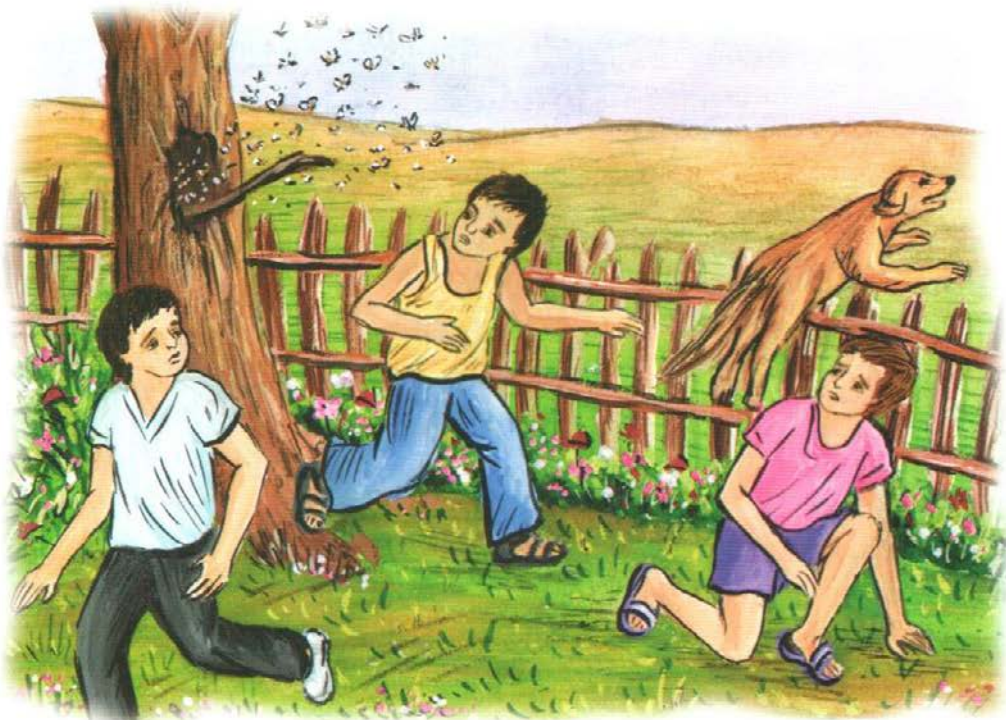
İT ARISI

Şikarın dəcəlliği
Hələ çətin bitəndi,
Yenə it arısının
Yuvasına şitəndi.

Qasım qaça bilmədi,
Yoncalığa ilişdi,

Qəzənfərin qolları,
Gərayın gözü şişdi.

İt də çölə atıldı
Həyətin barısından.
Deməginən qorxurmuş
İt də it arısından.

GƏLƏNİ DEYİR

Əsmər əlinə
Düşən dəsmalı
Aparıb yuyur.
Babaş əlinə
Düşən papağı
Başına qoyur.

Hara gedirsə
Ağa əlinə
Düşəni yeyir.
Ona görə də
Ağa ağzına
Gələni deyir.

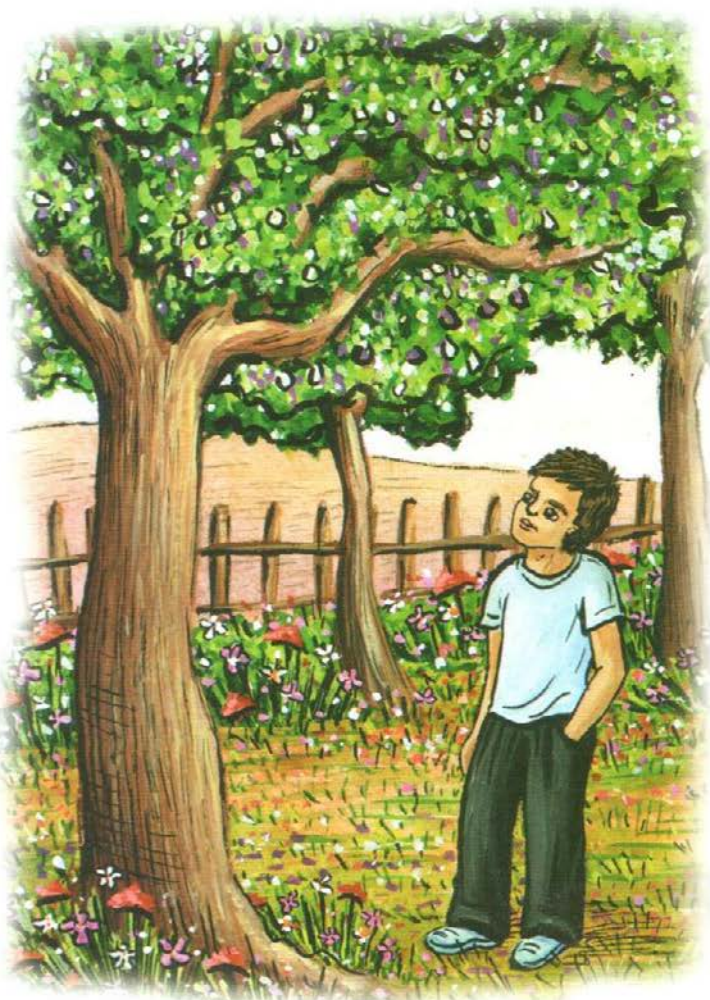
TƏLƏT TUT YEYİR

Həyətdəki tut
Ucadan uca,
Ağaca baxan
Uşaq balaca,
Çıxa bilməyir
Tələt ağaca.

Dayanıb yenə
Tutun dibində,
Yuxarı baxır
Əli cibində.

Külək atını
Yenə çapacaq,
Gəlib həyətdə
Tutu çırpacaq.

Külək tutanda
Həyətdə tutu,
Doyunca yeyir
Tələt də tutu.

KİM NECƏ OYANIR

Elmangilin qonağı
Salman gəlib şəhərdən.
Elman onu danlayıb
Dil-dil ötür səhərdən.

- Bu qədər yatmaq olar?
Saat doqquzu keçib.
Uşaqların hamısı
Səhər çayını içib.

- Kənddə səni yuxudan
Kim oyadır hər səhər?
- Ya toyuğa hürər it,
Ya da kişnəyən kəhər.

- Amma şəhərdə məni
Nə it, nə at oyadır,
Orda məni yuxudan
Zəngli saat oyadır.

İT DİLİ BİLƏN UŞAQ

İti sığallamıram,
İtə sümük vermirəm,
Evdə it saxlamırıq,
Həyətdə it görmürəm.
O, mənə baxıb gülür,
Bu mənə baxıb gülür.

Hamı deyir ki, İbad
İtin dilini bilir.

Məni başa salmırlar
Bir şeyi başa düşəm;
Axı itin dilini
Mən necə öyrənmişəm?

MİRİŞ MİLÇƏYİ QOVDU

Yemək yeyibdir
Miriş bir tikə,
Görün üstünü
Salıb nə kökə.

Üzü yeməkdi,
Üstü yeməkdi,
Yağlı əlini
Telinə çəkdi.

Milçəklər qonur
Pencəyin üstə,
Miriş hirsələnir
Milçəyin üstə.

Miriş gördü ki,
Hər yan milçəkdi,
Üzünü yudu,
Üstünü yudu,
Milçək Mirişdən
Əlini çəkdi.

UZUNQULAQ "CÜYÜR"

Elşən uzunqulağa
Gah at deyir, gah cüyür.
Gündə bir qucaq otlə
Onun üstə yüyürür.

Minib kəndin içində
Çapır o baş - bu başa.
İki dostə kənardan
Hamı edir tamaşa.

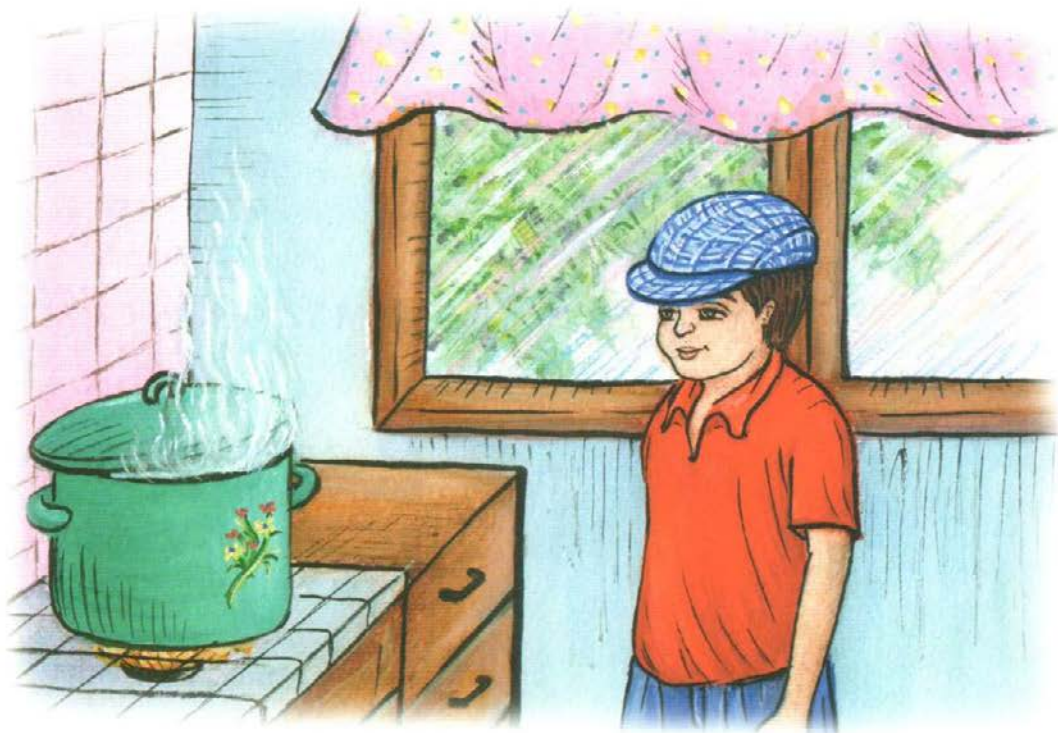
Eşşəyə "eşşək" deyib
Daşın üstə düşəndən,
"Eşşək" sözünü heç kəs
Eşitməyib Elşəndən.

PAPAĞIN ALTDAN

Yağış yağanda
Göbələk çıxır
Torpağın altdan,
Tut yetişəndə
Adama baxır
Yarpağın altdan.

Yemək bişəndə
İsti buğ çıxır
Qapağın altdan,
Qənbər qazana
Qıraqdan baxır
Papağın altdan.

ALIŞ BARIŞDI

Alışa bax, Alışa,
Yenə də aşa-aşa,
Yolda ağaca, daşa
O, dolaşa-dolaşa
Gedir yenə dalaşa.

Alış gedib gördü ki,
Dava deyil, yarışdı,
Ayağına təpinib
Uşaqalara qarışdı,
Qapıdan top keçirib
Hamı ilə barışdı.

VİDADİNİN VİCDANI

İki cib alça yığıb
Yola gətirsin deyə,
Bir dəfə Məmmədəli
Yanaşdı Vidadiyə.

Dedi:

- Tacir hər səhər
Almanızın üstdədi...

Məmmədəli onları
Dalaşdırmaq istədi.

Vidadi Tacir ilə
Dalaşıb döyüşmədi.
Vidadi vicdanını
Alçaya dəyişmədi.

ALMAZ GİLAS GƏZİR

Almaz sevir ağ gilası,
Bilmir hansı ayda yeyib.
Bilmir onu qışda görüb,
Yoxsa onu yayda yeyib.

Almaz yenə girib bağa
Vurhəşirlə yarpaq əzir.
Xəzəlliği eşləyib
Arasında giləs gəzir.

YALANÇININ ATASI

- Məhləmizdə yalançı var,
Məhləmizdə pаланçı var.
Bacı, yalan danışma ha,
Yalançıya qarışma ha!
- Mən nə bilim kim doğrudu,
Mən nə bilim kim oğrudu.
Hamı çoxlu söz danışır,
Oğlandan çox qız danışır.
Doğruçu var yalan deyir,
Yalançı var düz danışır.
- İndən belə bacı, gərək,
Düz-əməlli fikirləşək.
Atam bilsə biz düşərik
Bir yalanın xatasına.
Məhləmizdə hamı söyür
Yalançının atasına.

AYSU

Göydəki Ay bəzəyib
Dənizin göy suyunu,
Aysunun başın qatıb
Ayla suyun oyunu.

Ayla suyu bölüblər
Ay düşübdür Aysuya,
Aysu birdən görür ki,
Gəlib düşüb Ay suya.

Aysu suya baxanda
Ay gizlənir Aysudan,
Bulud göyü tutanda
Üzüb çıxır Ay sudan.

AC CÜCƏLƏR

Bu çil toyuq cücələri
Dünən yığıb öz başına,
Otlamağa aparıbdır
Çəmənliyə özbaşına.

Cücələrim yaman qorxub
Böyrü tikan böyürtkəndən,
Cücələrim qorxub qaçıb
Əyriyaq çəyirtkəndən.

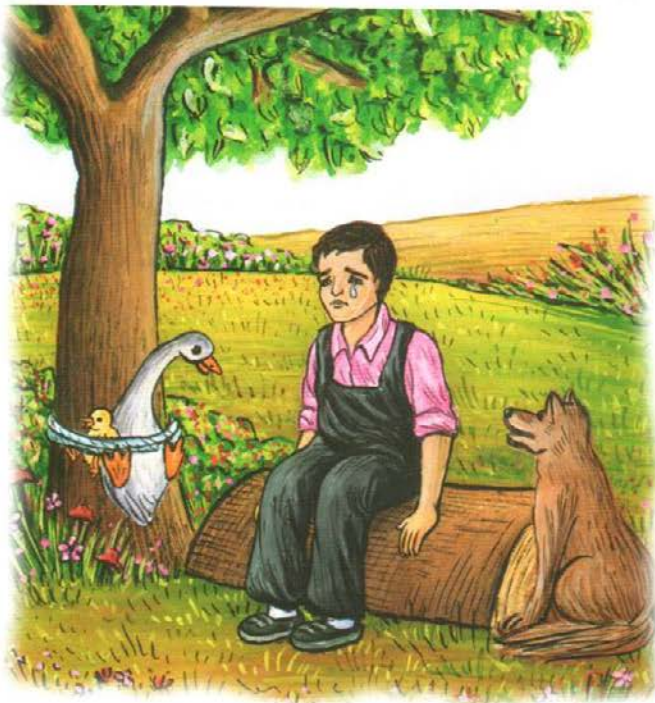
Dimdikləri toxunmayıb
Otun, suyun bir dadına,

Yağış yağıb, sığınışlar
Çil toyuğun qanadına.

Anam toyuq soraqlayıb
Dolaşanda küçələri,
Bir də görüb ac qaytarır
Toyuq çöldən cücələri.

Anasına qoşulanda
Cücələrim yamac gəzir.
Anam gözə dəyən kimi
Cücələrim umac gəzir.

AĞLAĞAN AYDIN

Elə gün olmur
Dibçəklərdəki
Gülü, çiçəyi
Aydın əyməsin.
Görən olanda
Tez ağlayır ki,
Anası gəlib
Onu döyməsin.

Elə gün olmur
Aydının əli
İtə, pişiyə
Bir yol dəyməsin.
İt hürən kimi
Tez ağlayır ki,
Anası gəlib
Onu döyməsin.

Elə gün olmur
Öz qardaşına
Azı bir kərə
Aydın söyməsin.
Eşidən olsa
Tez ağlayır ki,
Anası gəlib
Onu döyməsin.

Bir də görürsən
Cücəni qaza,
Qazı ağaca
Bağlayır Aydın.
Anası onu
Döydü-döymədi,
Gündə üç dəfə
Ağlayır Aydın.

YARIMBİLET

Babamgilə gedəndə
Atam gedib vağzaldan
Qatara bilet aldı.
Qardaşımın futbola
Aldığı bilet isə
Mənim cibimdə qaldı.

Biletlərə baxanda
Bələdçi xala xeyli
Sual verdi atama.

Dedi məgər futbolda
Bütöv bilet satırlar
Yarımbilet adama?

Qatarda suyu, çayı
Bir balaca stolun
Üzərinə düzürlər.
Yarımbilet uşağa
Çayı yarımçıq deyil,
Çayı bütöv süzürlər.

ÜZÜM

Üzüm giləsi boyda
Xal var mənim üzümdə,
Qaralanda xalıma
Oxşayacaq üzüm də.

Boynuma sarılırsan,
Üzün üzümə dəyir.
Yuxarı boylanırsan,
Gözün üzümə dəyir.

Tənəkdəki salxımı
Üzüm verimmi sənə?
Üzümə nə baxırsan,
Üzüm verimmi sənə?

"ALMA" NIN ALMANCASI

- Alo! Hüseyin-Surxay!
- Eşidirəm Səadət!
- Xahiş edirəm, mənə
Alman dilini öyrət.
- Alma dilimi nədir,
Almalar təzə çıxır.
- Amma Azərbaycanda
Almalar dizə çıxır.
- Bir zənbil alma göndər
Sən Bakıdan Berlinə,
Alma yeyib almanca,
"Alma" öyrədim sənə.
- Bəlkə "alma" sözündən
"Alman" sözü yaranıb.
- Yox ey, Almaniyada

- Alma özü yaranıb.
- Almanı qoy kənara
Alman dilində danış.
- Alma dilimi ilə
Qoy dilim olsun tanış...

Qız Hüseyin-Surxayı
Ha tutsa da söhbətə,
"Alma"nın almançasın
Demədi Səadətə.

Mən işdən xəbərdaram,
Bilirəm bu nə işdi;
Axı Almaniyada
Alma yetişməmişdi.

FƏSİLLƏRİN RƏNGİ

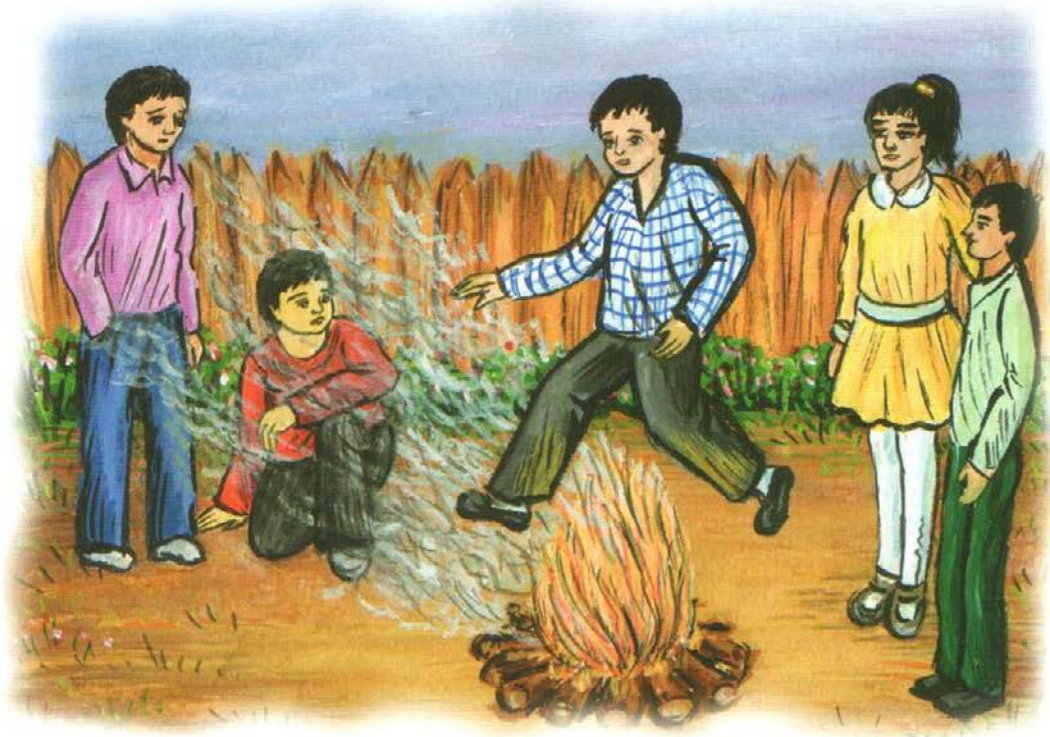
Payızda bağçalarda
Yarpaq qızıla çaldı,
Qışda qızıl yarpaqlar
Qarın altında qaldı.

Tumurcuqlar baharda
Yaşıl xala oxşadı,
Budaqlardakı meyvə
Yayda bala oxşadı.

TÜSTÜ ÜSTÜNDƏN KEÇİR

Uşaqlar tonqal çatıb
Odun üstündən atlanır,
Amma Turalın dizi
Od görəndə qatlanır.

Tural kənarda durur,
İsti üstündən keçir.
Tonqal alışan kimi
Tüstü üstündən keçir.

QULAĞIMLA EŞİDİB, GÖZLƏRİMLƏ GÖRMÜŞƏM

AİLƏMİZ

Anam pişiyə deyir
Evin şerik balası,
Evdə bir uşaq mənəm,
Bir də pişik balası.

Pişiyin yeməyini
Bir başqa qaba çəkir,
Anam südü, sıyığı
İki boşqaba çəkir.

At yollarda atamın
Dostudur, yoldaşdır.

Atam deyir ki, atım
Oğlumun qardaşdır.

Evdə iki balaya
Anam bişmiş ət verir,
Çöldə at qardaşıma
Atam kişmiş ot verir.

Atam atdan danışır,
Anam isə pişikdən.
Evimizin bir sözü
Çıxmır evdən-eşikdən.

CİBDƏ YETİŞƏN ALMA

Alı baba baxanda
Almaların dibinə,
Bir ətək göy almanı
Yığır pencək cibinə.

Hadisənin üstündən
Bir neçə gün ötüşür,
Alma Alı babanın
Ciblərində yetişir.

QULLUĞUNDA DAYANIR

Qulam deyir ki, bacı,
Bazar hara, qız hara?
Oğlanları aparar
Babaları bazara.

Bazarda babasının
Gah solunda yeriyr,
Gah sağında dayanır.
Qulam Qulu babanın
Qılığına girmir ha,
Qulluğunda dayanır.

EVDƏDİR QALANLARI

Bunun adı Dadaşdı,
Diridir, diribaşdı.
Bu birisi Əlidi,
Hər işi gülməliidi.
Şax dayanan Şahbazdı,
Sirri var, sehrbazdı.
Şuma girən Şəmşirdi,

Pişik görəndə şirdi.
Bunun adı Fərmandı,
Dərdimizə dərmandı.
O birisi Təşərdi,
Dəymə, dəymədüşərdi.
...Bu burda olanları,
Evdədir qalanları.

DANIŞMIRAM

On gün qabaq
Babamla mən
Getdik bağa,
Gördük bağda
Arxa düşüb
Üç qurbağa.
Mən dedim ki,
Qurbağalar
Azıb gəlib.
Babam dedi
Qurbağalar
Üzüb gəlib.
Mən dedim ki,
Qurbağalar
Gül axtarır.
Babam dedi
Qurbağalar
Göl axtarır.

Mən dedim ki,
Ay baba, göy
Guruldayır.
Babam dedi
Qurbağalar
Quruldayır.

Babam suya
Kəsək atdı,
Qurbağanın
Səsi batdı.

...Daha belə
İşlərə mən
Qarışmıram.
Bilmədiyim
Bircə şeyi
Danışmıram.

KİM NEÇƏ YAŞINDADIR

- Çoxdan gözü tutulub,
Nə vaxt qulağı batıb?
Nənəndən soruşmusan
Neçə yaşına çatıb?

- Üç dəfə soruşmuşam,
Nənəm yaşını demir.
Hərdən-birdən kövrəlir:
- Yüzü gözlərim yemir.

- Yenə nənənə baxmış
Baban bir az babatdır.
Təkcə beli bükülüb,
Yazıq lap ikiqatdır.

- Nənəm babamın yaşın
Yadında saxlayıbdır.
Deyir kişi qocalıb,
Doxsanı haqlayıbdır.

GƏLƏN DƏFƏ

Atam ağ don alanda
Deyir ki, gələn dəfə
Alacam qırmızını.
Anam bir şey alanda
Gələn dəfəyə qədər
İncidir öz qızını.

Anamda "gələn dəfə"
İldə cəmi bir dəfə
Gəlibdir mən tərəfə.
Amma mənim atamın
"Gələn dəfə"si evə
Ayda gəlir dörd dəfə.

GÖRDÜYÜNÜ GÖTÜRDÜ

Anası dedi:

- Uşaq

Gərək ev də süpürə,

Gərək su da gətirə.

Gərək eşitdiyini,

Gördüyünü götürə.

Dilbər diqqətlə baxıb

Evin künc-bucağından

Dörd düyməni götürdü,

Üç düyməni götürdü.

Görmədiyini görmədi,

Gördüyünü götürdü.

ŞOR QAZANI

Heç birinin qaşığı
Qazandan boş çıxmadı,
Şor çıxan mis qazandan
Səs çıxdı, baş çıxmadı.

Şərəf ilə Şəmistan
Qazanı küncə sıxdı,

İkisi qoşalaşıb
Şorun evini yıxdı.

Şərəf dedi:

- Nənəmiz

Gəlib bizi döyəcək.

Şəmistanı yaş boğdu:

- Yox, canı çıx-a-çixa

Bir kasa yağ yeyəcək.

QULAĞIMLA EŞİDİB, GÖZLƏRİMLƏ GÖRMÜŞƏM

- Atama kim deyibdir
Yetişməyən almanı
Budaqdan mən dərmişəm?
- Ay bala, hamısını
Qulağımla eşidib,
Gözlərimlə görmüşəm.
- Axı babam nə bilir
Ata ot aparanda
Quyruğunu hörmüşəm?
- Dəyirmanın səsini
Qulağımla eşidib,
Gözlərimlə görmüşəm.
- Anam hardan bilir ki,
Mən aparıb xalçanı
Bağçamıza sərmişəm?

- Elə mən də sənəin tək
Qulağımla eşidib,
Gözlərimlə görmüşəm.
- Atam doğru deyirmi
Yuxuda sayaqalayıb
Küçük kimi hürmüşəm?
- Çoxdanın söhbətidir,
Qulağımla eşidib,
Gözlərimlə görmüşəm.
- Ay nənə, bəs deyirsən
Yaxşı görmür gözlərin,
Eşitmir qulaqların.
- Dur məni evə apar,
Qulaqlarımı deşir
Səs-küyü uşaqların.

AZARI QARĞIŞ TUTUB

Sarı-sarı sarmaşiq
Soğan ləkini yedi,
Bir cücü də darışıb
Kökün kökünü yedi.

Azar-bezar kəsəni
Nənəm yıgıb ləyənə,
Gündə qarğış elədi
Bostanını yeyənə.

Atam dərman gətirib
Səpəndən tərəvəzə,
Bir həftənin içində
Ləklər oldu tər-təzə.

Sonra da neçə dəfə
Bostanı yağış tutub.
Nənəm elə bilir ki,
Azarı qarğış tutub.

ALQAYIT BALLA QAYITDI

Demişdi ki, tez qayıtsın
Alxan baba Alqayıt.
Alqayıt da qayıtmışdı
Qana-tərə bata-bata.

Dönə-dönə tapşırılmışdı:
- Yal deyirəm, yal, Alqayıt.
Tez nənəndən bir qazanda
Alabaşa yal al, qayıt.

Alxan baba bir də gördü,
Bu qayıdan Alqayıtdı.
Qucağında yekə zənbil,
Zənbilində bal qayıtdı.

BABAM HİRLƏNƏNDƏ

Heç vaxt bir-birimizin
Çıxmırıq buyruğundan,
Pişik saçımdan tutur,
Mən onun quyruğundan.

Çarpayının altında
Gizlənib qışqırırıq.

İkimiz iki günə
İki boşqab qırırıq.

Babam bizə hırlənib
Otağından qovanda,
Mən divanda yatıram,
Pişiyim nərdivanda.

ƏZİZ ƏZGİLƏ DƏYMƏDİ

Əzizi aparmışdı
Nənəsi Əvəzgilə,
Əziz gördü nəsə var
Kisədə gilə-gilə.

Əziz kənardan baxdı
Kisədəki əzgilə,
Kisəyə toxunmadı,
Qorxdu əzgil əzilə.

KEÇİNİ TƏHQİR EDİR

Heyvanların adını
Babam öyrədib bizə.
Adımızdan savayı
Ad qoyub hərəmizə.

Biz sakit dayananda
Cümşüd - cüyür baladır,
Heyran - ceyran baladır,
Mələk - maral baladır.

Babamın gözlərində
Həvələr bal baladır.

Dəcəllik eləyəndə
Maral buynuzu deyib
Maralın başındakı
Saçını təhqir edir.
Babam keçiyə baxıb
Mənə "keçi" deyəndə
Keçini təhqir edir.

PİŞİYİM KEŞİKDƏDİR

Anam kitab oxuyur,
Bir gözü beşikdədir.
Atam yemişi kəsir,
Bir gözü yeşikdədir.
Babam çayını içir,

Bir gözü eşikdədir.
Nənəm tələ qurubdur,
Bir gözü pişikdədir.
Pişiyim iki gözlə
Hələ də keşikdədir.

QULAMIN QULAĞI

O, Qulama deyir ki,
Qulağını bəri ver
Sənə bir söz deyəcəm,
Bu, Qulama deyir ki,
Qulağını bəri ver
Bir xəbər söyləyəcəm.

Uşaqlar oynayanda
Oğlan oğlan dostundan,
Qız qızdan aralanmır.
Qulamın qulaqları
Qaranlıq düşənəcən
Ağızdan aralanmır.

Həyətə düşən kimi
Bacısı arxasınca
Qardaşının qulaqlı
Papağını aparır.
Qulam evdən çıxanda
Qulaqlı papağı yox,
Qulağını aparır.

QARDAŞIMIN QANACAĞI

Qardaşım toxunmayır
Mətbəxdəki bıçağa,
Əlin atmır nənəmin
Yaxasında sancağa.
Uşaqlar od qalasa,
Yaxın getmir ocağa,

Yorulanda demir ki,
Məni alın qucağa.
Başı yaman qarışıb
Dünəndən oyuncağa,
Mən məəttəl qalmışam
Ondakı qanacağa.

YAYLAĞIN YAYI

Toğrul söhbət edirdi
Toyda gördüklərindən,
Çərkəz söhbət açdı
Çayda gördüklərindən,
Yasin də danışdı
Yayda gördüklərindən:

- Nənəm ocaq qalayıb
Xəmirdən yuxa yaydı,
Yağış yağanda babam
Dedi ki, sərin yaydı.

Qızların başındakı
Qırmızı yaylıq idi,

Səbətdəki alma da,
Armud da yaylıq idi.

Yayda duman quzu tək
Yayılr yaylaqlara,
Sizə yaylaq deyirəm,
Yal hara, yaylaq hara?

...Yasin yayda yaylaqda
Yaxşı-yaxşı yaylayıb.
Yaylıq pendir gətirib
Dostlarına paylayıb.

ATABALA - ATA BƏLA

Dağ kəndinə yollayır
Yayda ata balanı,
Babası qarşılıyır
Kənddə Atabalanı.

Qıçında əzik yeri,
Qolunda sarıq olur.
Hər yay Atabalanın
Başında yarıq olur.

Atabala mindirir
Əvvəl ata palanı,
Palan yerə sürüşüb
Yıxır Atabalanı.

Babası eşidəndə
Atabala gəlibdir,
Deyir atı neyləyək,
Ata bəla gəlibdir.

AYAĞIMA QAB ALIB

Aysel dedi Ayana:
- Anan nə alıb təzə?
- Bir dənə güllü boşqab
Alıbdır hərəmizə.
Çay qabı da alıbdır,
Bal qabı da alıbdır.
Balaca küçüyümə

Yal qabı da alıbdır.
- Qabdan başqa daha nə?
- Anam ayaqlarıma
Altından corab alıb,
Üstündən geyinməyə
Ayağıma qab alıb.

MEYVƏNİN DADI QALIR

Bağda meyvənin çoxu
Qısa qədər sovuqlur.
Hamısının adını
Yadda saxlamaq olmur.

Bağımızın naxşıdır.
Yadigar fikirləşir:
- Adını unutmuşam,
Amma dadı yaxşıdır.

Babası deyir:
- Mənə
Denən bunun adını,

Babasının yadında
Meyvənin adı qalır,
Yadigarın yadında
Meyvənin dadı qalır.

QARAÇILIQ ELƏYİR

Məndən böyük qardaşım
Hər dəfə kəndə gedib
Babamızın yanında
Arıçılıq eləyir.

Məndən balaca bacım
Hər paltar aldıranda
Camaatın içində
Qaraçılıq eləyir.

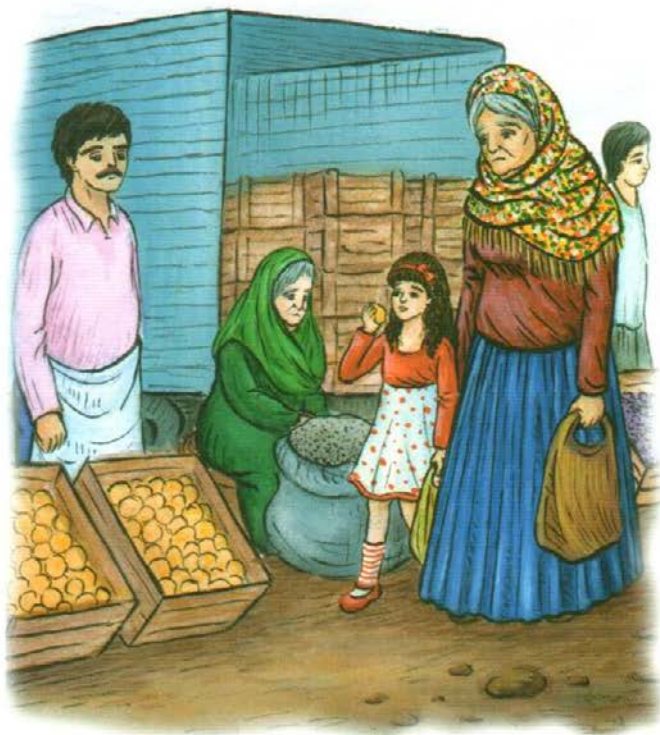
TAMABAXAN QIZ

Nənəm məni aparır
Özü ilə bazara,
Əvvəl yaxşıca baxır
Gözü ilə bazara.

Alacağı meyvədən
Birini verir mənə:
- Silib yeyəndən sonra
Tamını de nənənə.

Tumsatan xala mənə
Tumabaxan söylədi,
Ərik satan əmi də
Tamabaxan söylədi.

Evimizdə nənəmin
Məndən yaxşı tam bilən
Ayrı adamı yoxdur,
Gərək bir yol soruşam,
Axı niyə nənəmin
Ağzının tamı yoxdur?

AMANAT

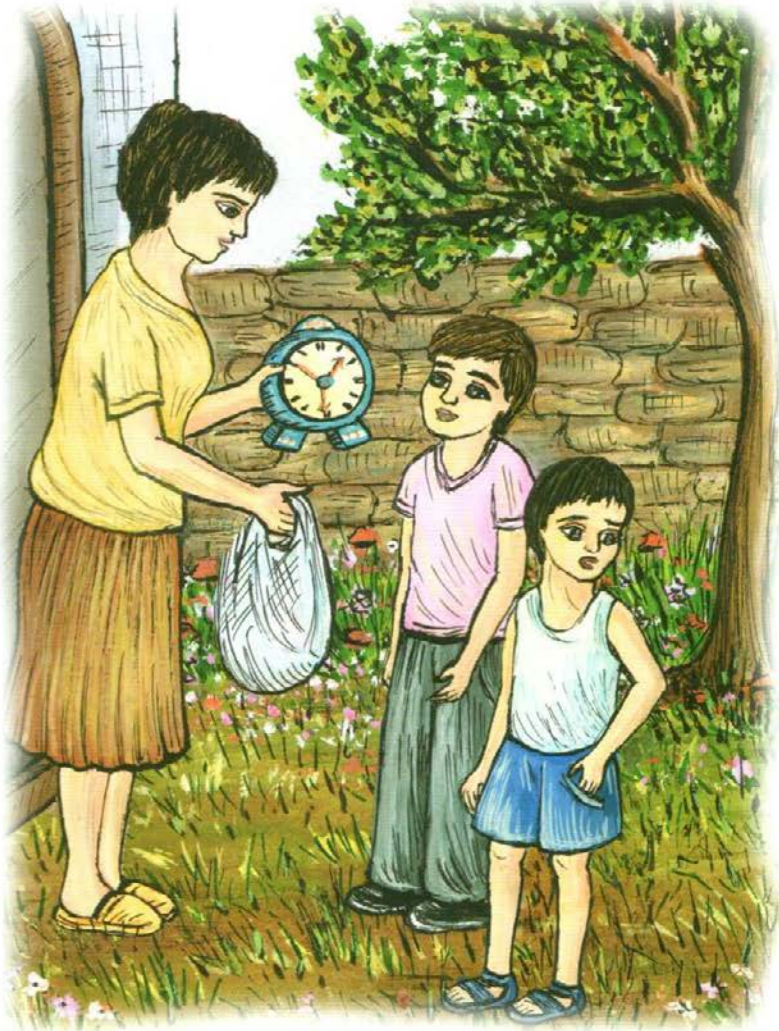
Zənbilə ehtiyatla
Ana qoydu saati,
Dedi aman günüdür,
Qırmayın amanatı.

Yavaş-yavaş gedin ki,
Saat qalsın salamat.

Qonşuya çatacaqdır
On manatla amanat.

Murad dedi:
- Cibimə

Mən qoyum on manatı,
Amil məndən böyükdür,
Aparsın amanatı.

SOYUQ DONDURMA

Açıb sarı kağızı
Solmaz soğan soyan tək
Soymuşdu dondurmanı.
Solmaz soyuducunun
Lap dondurma yerinə
Qoymuşdu dondurmanı.

Boğaza bəla olan
Buz kimi dondurmanın
Acığına, qəstinə,

Yayda atası onu
Dilə tutub apardı
Buz bulağın üstünə.

Solmaz sudan içəndə
Atası gülüb dedi:
- Belə soyuq su yoxdur.
Solmaz dedi:
- Ay ata,
Dondurmanın soyuğu
Soyuq sudan soyuqdur.

NÜBAR PALTAR

Hər il hamıdan qabaq
Neçə cürə bar yeyir,
Hansı meyvə yetişsə
Birinci Nübar yeyir.

Bir gün dedi, ay ata,
Sənin yadında qalsın;
Ata nübar paltarı
Gərək Nübara alsın.

QOVAQLAR, ALAQLAR

Mirzə baba deyindi:
- Yanıb gedib badımcın,
Suyunu ötürmüşük,
Lap olubdur yarımcan.

Qovun Mirzə babanın
Heç gəlmədi xoşuna:

- Göz çəkəndə bostanı
Alaql alır başına.
- Nə deyirsən? -
Babası
Sözə çəkdi Əvəzi.
- Qovunlar suyu sevir,
Alaqlar tərəvəzi.

MEŞƏNİN YERİ

Bir gün atası ilə
Mərdan getdi meşəyə.
Bulaq suyunu içdi
O, üşüyə-üşüyə.

Qırmızı almalardan
Mərdan yığdı cibinə,
Yorulanda gəldilər
Bir palıdın dibinə.

Dürmək düzəltmək üçün
Ata kəsdi fətirdən.

- Bu ağaclar kimindir? -
Mərdan soruşdu birdən.

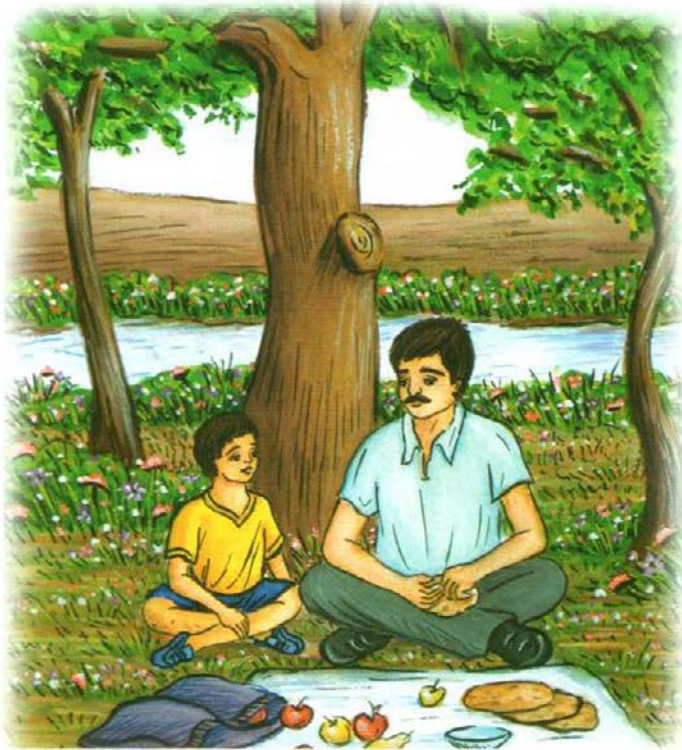
- Elindir, obanıdır
Gördüyün bu meşələr,

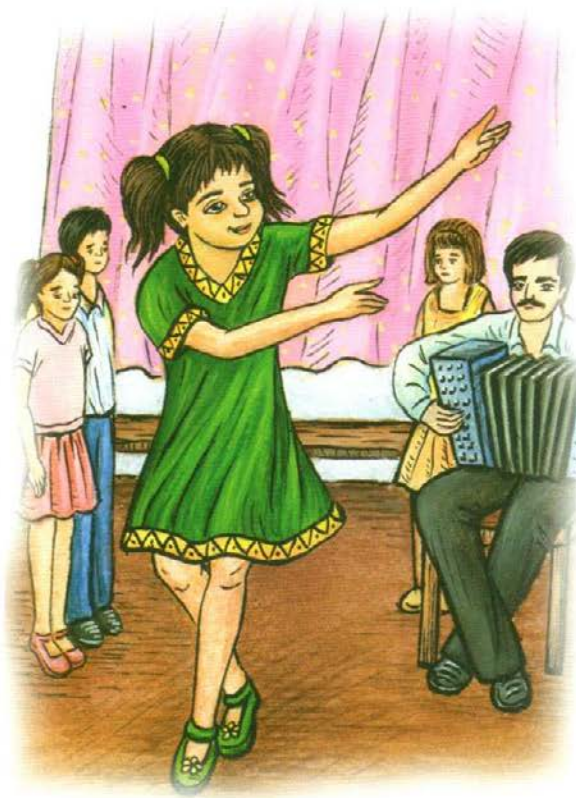
Soyuq-soyuq bulaqlar,
Ətirli bənövşələr.

Gərək hamı qoruya
Meşələri baltadan,
Onda qorxusu olmaz
Torpağın bir xatadan.

Baxıb ötən quşlara
Fikirləşirdi Mərdan.
Görün nə dedi birdən
Atasına astadan:

- Meşələrin yerini
Bilsə bizim kimilər,
Ağacları doğrayıb
Odun satmaz əmilər.

HƏVVANIN HAVASI

Bayram günü bağçada
Çaldılar, oynadılar,
Oynamayan Həvvanı
Qınayıb danladılar.

- Sən niyə oynamırsan?
Uşaqların heç biri
Axı qıraqda qalmır.
- Oynamaq istəyirəm,
Amma ki, qarmonçalan
Mənim havamı çalmır.
- Havanın adını de
Birgə verək əl-ələ.
Həvva qayıtdı ki, bəs
Anam havamın adın
Mənə deməyib hələ.

TÜLKÜ DƏRİSİ

Nənəm əlində kasa
Dən səpirdi toyuğa,
Toyuqlar istəyirdi
Dimdiyinə dən yığa.

Toyuqların gözünü
Xalam sataşdı birdən,
Hamısı qaqqıltaşib
Çölə aşdı çəpərdən.

Ölü tülkü dərisin
Xalam şubanın üstdən
Geyinibdir əyninə.
Toyuqlar elə bilib
Xalam diri tülkünü
Mindiribdir çiyinə.

BABAMIN İŞTAHASI

Dilindədir babamın
"Amması", "intəhası".
Yaman çətin açılır
Babamın iştahası.

Nənəm mənə deyir ki,
Bir çay gətir, ay Almaz.

Çay içməyə babamın
İştahası açılmaz.

Süfrə açılan kimi
Çay dalınca qaçıram.
Gündə üç yol babamın
İştahasın açıram.

DÖŞƏYİ DÖYƏNDƏ

Babam belini əzən
Köhnə döşəyi dünən
Çıxarıb çölə atdı.
Nənəm bu gün çubuqla
Köhnə döşəyi döyüb
On döşəkçə çıxartdı.

GÖZÜN QABAĞIN ALIB

Hər dəfə yığılanda
Babam dedi uşağa
Ordan-burdan göz dəyir.
Atam dedi anası
Bu uşağı həyətdə
Düz-əməlli gözləmir.

Yenə də yüyürürəm,
Yenə də yığılıram,
Bir daş dizimə dəymir.
Ora-bura baxıram
Gözü mənə dəyənlər
Mənim gözümə dəymir.

Nənəm çoxlu danışib
Evimizdə söhbətin,
Sözün qabağın alıb.
Nənəm bir biləyimə
Gözmuncuğu bağlayıb
Gözün qabağın alıb.

KALDI, AMMA YETİŞİB

Ciblərinə doldurur
Salman gömgöy almanı,
Gündə bir yol danlayır
Atası da Salmanı:

- Çiçəkburnu yeyirsən,
Bax, səninki olmadı.

Hələ yetişməyibdir,
Kal almanın nə dadı?

Sanki alma Salmanın
Ağ dişinə bitişib:

- Ata, bir dadına bax,
Kaldı, amma yetişib.

KÜSÜLÜLƏR

Babam evdən çıxanda
Əynimə geyinirəm
Bir köhnə pencəyini.
Papağını qoyuram,
Çiynimə bürüyürəm
Cındır bürüncəyini.

Nənəmə yaxınlaşıb
Deyirəm ki, ay arvad,
Mən gedirəm yaylağa,
Həyətdə hazırdır at.

Nənəmi od götürür:
- Ay kişi, ağlın çaşıb.
Get toyuqlara dən ver,
Vallah kişi dolaşıb.

- Yaylaqda quzu kəsim,
Kababı çək dişinə.
- Axmaq-axmaq danışma,
Əşi, yeri işinə!

Babamı görəndə kimi
Sivişirəm aradan.
Onlar seçə bilməyir
Axı ağı qaradan.

Evdə əyri çəlikdən
Babam asılı qalır,
Barışdırmasam onlar
Üç gün küsülü qalır.

MƏNİ BAĞDAN ÇIXARAR

Babam dünən dedi ki,
Daş armud yetişibdir,
Babam bu gün dedi ki,
Tut vaxtı ötüşübdür.

Babam dünən dedi ki,
Bağda suilanı var.
Bilirsiniz babamın
Nə qədər yalanı var?

Bağımıza baxmışam,
Daş armud yetişməyib.

Doyunca tut yemişəm,
Tut vaxtı ötüşməyib.

Bağımızdan çay axmır
Suilanı da ola,
Yalandan inanırıq
Hər sözə baba-bala.

Mən babama söyləsəm
Hər şeyin olanını,
Məni bağdan çıxarar,
Çıxarsam yalanını.

AT İSTƏYİR

Bacım uşaq tutmayan
Balaca it istəyir.
Pişik miyoldayanda
Anamdan ət istəyir.
Quzular mələyəndə
Atamdan ot istəyir.
Babam yorulan kimi
Allahdan at istəyir...

DƏRMAN, YOXSƏ FƏRMAN

Babam həyəətə düşür
Saat doqquza qədər,
Nənəm onun dalınca
Gəlir doqqaza qədər.

Nənəm deyir:

- Ay kişi,

Götürmüşən dərmanı?

Babam deyir:

- Dalımca

Göndərərsən Fərmanı.

Nənəm elə bilir ki,

Babam dərmanı deyir,

Babam elə bilir ki,

Nənəm Fərmanı deyir.

Qollarından yapışıb

Fərman onu saxlayır,

Amma nənəm deyir ki,

Dərman onu saxlayır.

MƏNİM ÜSTÜMƏ ATIR

Vərəqləyib oxudu
Atam qalın kitabı,
Deyən tapa bilmədi
Axtardığı cavabı.

Sonra neçə kağızı
Yazıb doldurdu atam,
Yorulanda əsnəyib
Stuldan durdu atam.

Divanda uzananda
Qəzeti aldı ələ,

Onu da hey çevirdi
Atam belədən-belə.

İşdən evə gələndə
Kağızlara girişir,
Ona görə həmişə
Atamın başı şişir.

Aləmi qarışdırıb
Divanın üstündə yatır,
Başının ağrısını
Mənim üstümə atır.

BİR DƏ SİZƏ GƏLMƏRƏM

Səadət həm ağıllı,
Səadət həm dəcəldi.
Ağlamağı, gülməyi,
Küsməyi əlbəəldi.

İnciyəndə deyir ki,
Bir də sizə gəlmərəm.
Mənə dinc dur desəniz,
Evinizə gəlmərəm.

Bir dəqiqə ötməmiş
Yadından hər şey çıxır,
Dediyi sözdən qabaq
Etdiyi giley çıxır.

Deyimmi evlərində
O nə üçün darıxır?
Küsdüyü baba üçün,
Nənə üçün darıxır.

NƏNƏM TƏCİLİ YARDIMDIR

Bacım gündüz üzürdü
Dondurmanın içində,
Amma gecə yanırdı
Qızdırmanın içində.

Uşaq kimi baxırmış
Sözə təcili yardım,
Tez özünü yetirdi
Bizə təcili yardım.

Deməginən ürəyi
Birdən-birə sıxılıb,
Pilləkənı qalxanda
Həkim yerə yıxılıb.

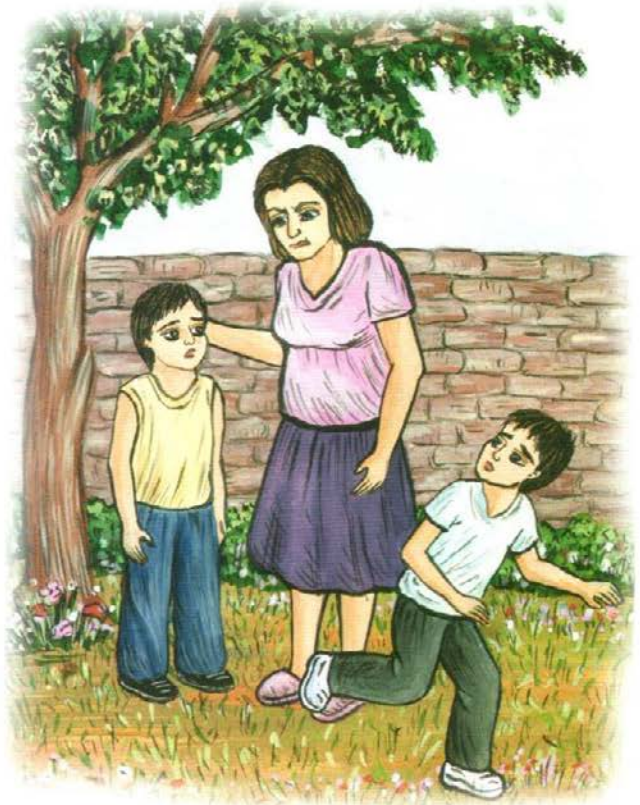
Nənəm özün yetirib
Həkimin üstün aldı,
Çıxan qolunu salıb
Təcili yola saldı.

GÖVHƏR XALA - GÖY XALA

Alçaya bax, alçaya,
Yerə gəlir budaqlar.
Gövhər xala qoymayı
Alça dərə uşaqlar.

Bu xala xəsis xala,
Bu xala göy xaladı,
Dünən iki uşağı
Bağında yaxaladı.

Deyir uşaqlar gəlib
Alçaları göy dərir.
Alçalar göyərəndə
Gövhər xala göyərir.

QUCAĞI DOLU QIZ

Bağda onun xoşuna
Ərik, gavalı gəlir,
Mağazaya gələndə
Bu qız havalı gəlir.

Nəvənin nə vecinə,
Nənənin pulu çıxır.
Nigar hər gün dükandan
Qucağı dolu çıxır.

MƏLƏK XALA - KƏLƏK XALA

Mələk xala
Mənə dedi:
- Qəşəng bala,
Səni yeyim.
Qulağımı
Gətir bura
Qulağına
Bir söz deyim.

Mələk xala
Qulağıma
Yavaşcadan
Nəsə dedi,
Sonra mənim
Əlimdəki
Konfetləri
Alıb yedi.

FIRILDAQÇI

Fərrux yolçu deyil ki,
Yolla gedən yolçudur.
Yolla gedən nə bilsin
Fərrux fırldaqçıdır.

Fərruxu nə qaraçı,
Nə də falçı tanıyır,

Fərrux falçı tanımır,
Fırldaqçı tanıyır.

Kəndə falçı gələndə
Fərrux cumur alçaya,
Baxtına baxtıranda
Alça verir falçıya

İKİ CİBƏ BİR ALMA

Nənəmin mis qazanı
On boşqab dolma tutur,
Babamın iki cibi
Bir zənbil alma tutur.

Mənim bir boşqabıma
İki dolma yerləşir,
İki dənə cibimə
Bircə alma yerləşir.

QƏSDƏN UŞAQLAŞIR

Öz əlində bir şey olsa
Durub mənle çıraqlaşır,
Məndə bir şey görəni kimi
Gəlib mənle qucaqlaşır.
Evdə süfrə açılında
Əlin yuyur, qoçaqlaşır.
Yeməyini yeyən kimi

Hamımızdan uzaqlaşır.
Biri ilə güləşəndə
Biri ilə qulaqlaşır,
Pencəyini soyunanda
Biri ilə papaqlaşır.
Hamı ona uşaq deyir,
O da qəsdən uzaqlaşır.

UŞAQ-UŞAQ DANIŞMA

Babamla Mərdan baba
Şirin söhbət edirdi,
O, xəyala gedirdi,
Bu, xəyala gedirdi.
Babam danışan kimi
Canavar tutduğundan,
Mərdan baba çəliyi
Çıxartdı qoltuğundan.
- Sən canavar tutansan?
Daha həddini aşma,
Yanımızda uşaq var,
Uşaq-uşaq danışma.

Sonra qayıtdı ki, bəs
Cavanlıqda bir oğlan

Çıxmayıbdır döşümə.
Babam dedi:
- Ay Mərdan,
Yeriginən işinə.
Ələngənin biri yədin,
Çalı-çəpəri aşma.
Yanımızda uşaq var,
Uşaq-uşaq danışma.

Sonra mən çıxıb getdim,
Gördüm uşaq yanında
Onlar yumşaq danışır.
Uşaqlara demədim
Babamla Mərdan baba
Uşaq-uşaq danışır.

GÖZÜNƏ İŞIQ DÜŞÜR

Babam birtəhər seçir
Evdə qaradan ağı,
İşığı yandırtdırır
Günün günorta çağı.

Gözlərini açanda
Evə qaranlıq düşür,
Gözlərini yumanda
Gözünə işiq düşür.

HAZIR QAYIDIR

Anam toya gedəndə
İşi başından aşır,
Beş saatlıq məclisə
Beş saat hazırlaşır.

Saçını daratdırır
Gözəllik salonunda,

Toya qədər xərcləyir
Əlindəki pulun da.

Atam getdiyi toyda
"Dastan yazır" qayıdır,
Toya hazırlaşmayıb,
Toydan hazır qayıdır.

OTU ATA ŞƏLLƏDİ

Otun canına düşüb
At qurtardı axırda,
Atam atı tapanda
Ot yox idi axırda.

At elə bildi şallaq
Şallaq deyil, şillədi.
Biçdiy otu yaş-yaş
Atam ata şəllədi.

GÜNƏBAXAN

Babam bostanımızda
Günəbaxan əkibdir,
Onların diblərinə
Su arxı da çəkibdir.

Günəbaxan başına
Sapsarı çələng taxdı,
Səhərdən axşamacan
Elə günəşə baxdı.

Quşlar dimdikləyirdi
Qarşısına çıxanı,
Sərçələr istədi ki,
Yeyə günəbaxanı.

Ağ çalmalar düzəltdi
Babam köhnə parçadan,
Günəbaxan qorundu
Tumu yeyən sərçədən.

Günəbaxan o gündən
Çölə çıxma bilməyir,
Gözü bağlıdır deyə
Günə baxa bilməyir.

HƏDƏ

Atam mənə hürəni
Çomaqla hədələyir,
Anam mənə güləni
Ayaqla hədələyir.

Babam mənə söyəni
Qulaqla hədələyir,
Nənəm məni döyəni
Barmaqla hədələyir.

NƏVƏSİNDƏN UTANMIR

Söyüşcül Dilavərin
Xavər nənəsi gündə
Qonşularla dalaşır
Dilavərin üstündə.

Biri deyir:
- Ay xala,
Qarğış yaraşmır sənə.
Biri deyir:
- Ay arvad,
Tərbiyə ver nəvənə.

Biri deyir:
- Hər şeyi
Öyrənir nəvə bizdən.
Biri deyir:
- Gərək biz
Utanaq nəvəmizdən.

Xavər xala görür ki,
Dilavər heç nə qanmır.
Ona görə nənəsi
Nəvəsindən utanmır.

TOPA-TOPA QIZ

Atası qarpız tumun
Torpağa basdırır ki,
Yazda torpağın üstə
Top boyda qarpız çıxsa.

Qızı gəlinciyinin
Üstünü torpaqlayır,
Yazda torpağın altdan
Topa-topa qız çıxsa.

DÜZƏ İNANMAYANA

- Yeddi beşdən böyükdür,
Yoxsa səkkizdən kiçik?
- Belə asan sualı
Biz bağçada keçmişik.
- Məhləmizdə kimlərlə
Sən olmusan can-ciyər?
- Birinin adın desəm
Qalanları inciyər.
- Güləşməyin yaxşıdır,
Topla necədir aran?
- Futbol da var bu gecə,
Lap çıxmışdı yadımdan.
- Bilirsən atan sənə
Paltarını niyə alır?
- Paltarımı cırmıram,
Atam hədiyyə alır.
- Bayramda, ad günündə
Hədiyyə xoşlayırsan?
- Deyəsən sualları
Sən başdan başlayırsan.
- Çöldə gördüklərini
Sən evdə danışırısan?
- Yavaş-yavaş sən mənim
İşimə qarışırsan.
- Bəlkə düz söz deyəsən
Bizə inanmayana.
- Mən yalan danışmıram
Düzə inanmayana.

HAYDI, HAYDI, QOÇAQLAR

Ulduz kimi alıssın,
Göylərdə fişəngimiz,
Təbillər döyüləndə
Cəngə çıxsın cəngimiz.
Bir kükrəyən dənizdi.
Coşqun çaydı qoçaqlar.
Cıdır meydanlarına -
Haydı, haydı, qoçaqlar!

Zəkamız - misri qılınc,
Qolumuz polad olsun,
Biz qələbə qazanaq,
Azərbaycan şad olsun.
Zəfər nə hədiyyədir,
Nə də paydı, qoçaqlar.
Yarış meydanlarına -
Haydı, haydı, qoçaqlar!

Sevinc də, gül-çiçək də
Xatirələrdə qalsın,
Qoy Himnimiz səslənib,
Bayrağımız ucalsın.
Səngərdəki əsgərə,
Ərə taydı qoçaqlar.
Qələbə bizimlədir -
Haydı, haydı, qoçaqlar!

KİTABDAKI BÖLMƏLƏR

Öyrədirlər, öyrənirik	3
Kim hızcavab, kim dəyməduşər	19
Qulağımla eşidib, gözlərimlə görmüşəm	45

Texniki redaktor:
Korrektor:
Kompüter xidməti:

Cəsərət Qasımov
Çiçək Quliyeva
Kamran Məcidov

ƏLƏMDAR QULUZADƏ
(QULİYEV ƏLƏMDAR ALLAHVERDİ OĞLU)

“ƏTİRŞAH ƏTRİ”

Bakı - “Ozan” - 2010

Yığılmağa verilmişdir: 15.07.2010

Çapa imzalanmışdır: 03.08.2010

Kağız formatı: 70x100 1/16

Çap vərəqi: 7,5

Sayı: 2000 nüsxə. Sifariş 110

Qiyməti müqavilə ilə

POLYGRAPHIC
PRODUCTION
Tel: 447-76-06, Faks: 447-76-04

mətbəəsində çap olunub

